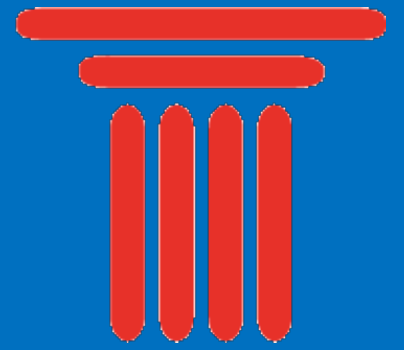

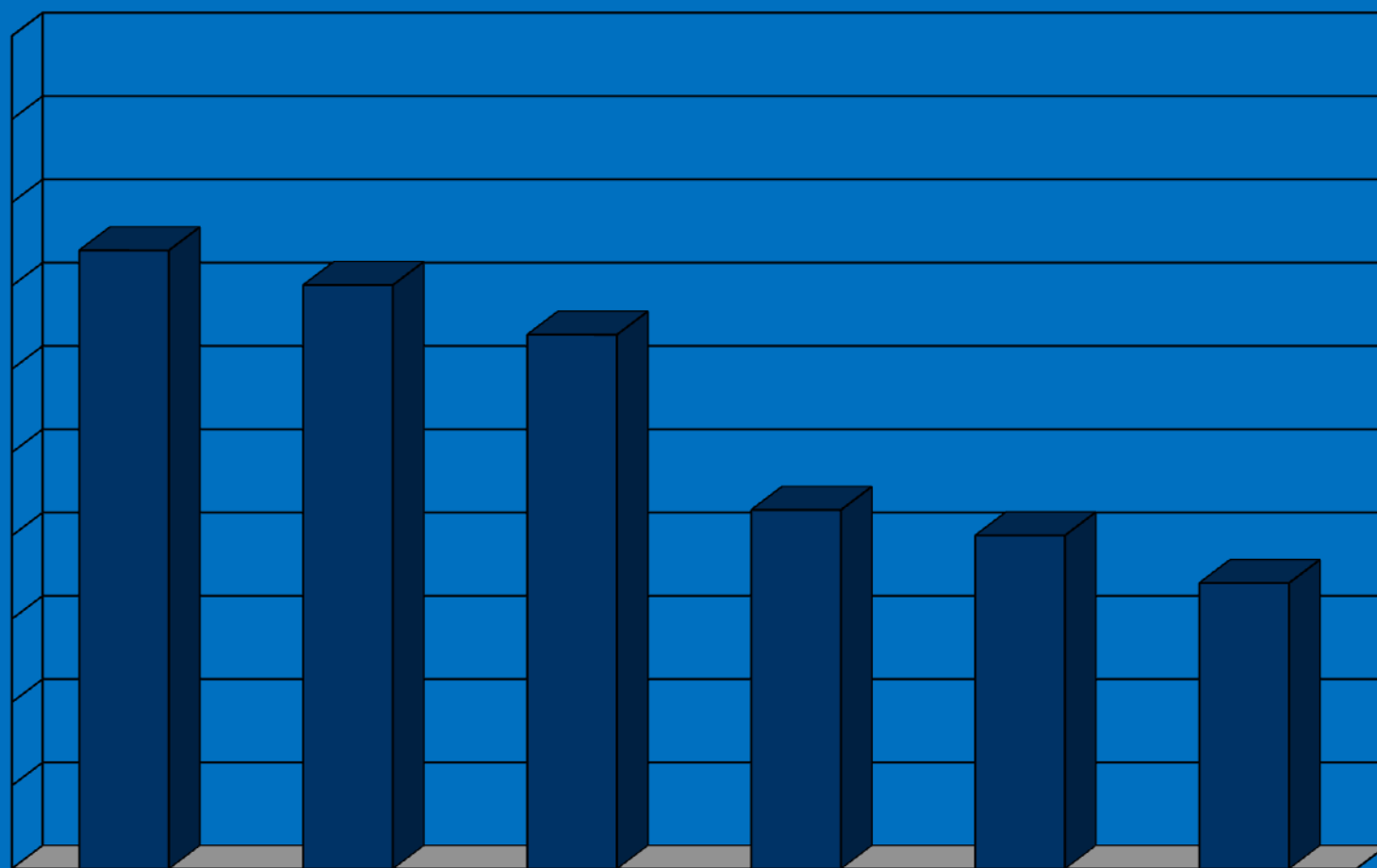
הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

מוסד שמואל נאמן
למחקר מתקדם במדע וטכנולוגיה

אמון במוסדות וגאווה בהישגיה של ישראל בעשור הראשון של שנות האלפיים

פרופ' אפרים יער וגב' יסמין אלקלעי

מרץ 2010

אודות מוסד שמואל נאמן

מוסד שמואל נאמן שהוקם בטכניון בשנת 1978 ביוזמת מר שמואל (ס) נאמן הוא מכון למחקרי מדיניות ציבורית במגוון רחב של נושאים בתחום הפיתוח הכלכלי, חברתי ומדעי-טכנולוגי של מדינת ישראל. פעילות המחקר בתחום המדיניות הציבורית מתרכזת בתשתיות הפיזיות, המדעיות-טכנולוגיות, תעשייתיות ותשתיות ההון האנושי הקובעות את חוסנה הלאומי של מדינת ישראל. במוסד מבוצעים מחקרי מדיניות וסקירות, שמסקנותיהם והמלצותיהם משמשים את מקבלי החלטות במשק על רבדיו השונים. מחקרי המדיניות נעשים בידי צוותים נבחרים מהאקדמיה: מהטכניון ומוסדות אחרים, והתעשייה. לצוותים נבחרים האנשים המתאימים, בעלי כישורים והישגים מוכרים במקצועם. במקרים רבים העבודה נעשית תוך שיתוף פעולה עם משרדים ממשלתיים ובמקרים אחרים היוזמה באה ממוסד שמואל נאמן וללא שיתוף ישיר של משרד ממשלתי. בנושאי התוויית מדיניות לאומית שעניינה מדע, טכנולוגיה והשכלה גבוהה נחשב מוסד שמואל נאמן כמוסד למחקרי מדיניות המוביל בישראל.

עד כה ביצע מוסד שמואל נאמן מאות מחקרי מדיניות וסקירות המשמשים מקבלי החלטות ואנשי מקצוע במשק ובממשל. סקירת הפרויקטים השונים שבוצעו במוסד מוצגים באתר האינטרנט של המוסד. בנוסף מוסד שמואל נאמן מסייע בפרויקטים לאומיים דוגמת המאגדים של משרד התמ"ס - מגנט בתחומים: ננוטכנולוגיות, תקשורת, אופטיקה ותקשורת, כימיה, אנרגיה, איכות סביבה ופרויקטים בעלי חשיבות חברתית לאומית. מוסד שמואל נאמן מארגן גם ימי עיון מקיפים בתחומי העניין אותם הוא מוביל.

יו"ר מוסד שמואל נאמן הוא פרופ' זאב תדמור וכמנכ"ל מכהן פרופ' משה משה. המוסד פועל במסגרת תקציב של הקרן שהותיר שמואל נאמן להטמעת החזון לקידומה המדעי-טכנולוגי, כלכלי וחברתי של מדינת ישראל.

כתובת המוסד: מוסד שמואל נאמן, קרית הטכניון, חיפה 32000

טלפון: 04-8232329, פקס: 04-8231889

כתובת אתר האינטרנט: www.neaman.org.il; כתובת דוא"ל: info@neaman.org.il

**אמון במוסדות וגאווה בהישגיה של ישראל
בעשור הראשון של שנות האלפיים**

פרופ' אפרים יער וגב' יסמין אלקלעי

מרץ 2010

פרופ' אפרים יער וגב' יסמין אלקלעי, הפקולטה למדעי החברה, אוניברסיטת תל-אביב

אין לשכפל כל חלק מפרסום זה ללא רשות מראש ובכתב ממוסד שמואל נאמן מלבד לצורך ציטוט של קטעים קצרים במאמרי סקירה ופרסומים דומים תוך ציון מפורש של המקור.

הדעות והמסקנות המובאות בפרסום זה הן על דעת המחבר/ים ואינן משקפות בהכרח את דעת מוסד שמואל נאמן.

סיכום עיקרי הממצאים: הדו"ח הנוכחי מביא את תוצאותיהם של שלושה סקרי דעת קהל שנערכו בשנים 2003, 2006, ו-2009 על בסיס מדגמים מייצגים של האוכלוסייה הבוגרת (+18) בישראל. הסקרים נועדו לבחון את עמדות הציבור בשני נושאים: א. מידת האמון בששה מוסדות מרכזיים בחברה הישראלית – התקשורת, הכנסת, הרבנות ומוסדות הדת, האוניברסיטאות, ביהמ"ש העליון, וצה"ל. ב. מידת הגאווה בהישגיה של ישראל בשבעה תחומים – מדע וטכנולוגיה, ספרות ואמנות, כלכלה, מדיניות הרווחה, כוחות הביטחון, הדמוקרטיה, והאוניברסיטאות. ממצאי הסקרים יוצגו על בסיס השוואת הציונים הממוצעים של האמון והגאווה בכלל הציבור, כמו גם על פי 4 חתכים קבוצתיים: לאום, גיל, השכלה, ודתיות. מאפייני נוסף שנכלל בסדרת הניתוחים – מגדר - איננו נכלל כאן כיוון שלא נמצאו הבדלים משמעותיים ושיטתיים בין גברים ונשים בנושאי האמון והגאווה גם יחד.

הממצאים ביחס לכלל הציבור מראים שבראש סולם האמון ניצבים צה"ל, עם ציון ממוצע על פני העשור של 74.3, האוניברסיטאות (70.1), וביהמ"ש העליון (64.1). בפער ניכר אחריהם נמצאים הרבנות ושאר מוסדות הדת (43.1), התקשורת (40.0), והכנסת (34.3). דירוג זה נשמר בכל שלוש המועדים. עם זאת, יש לציין כי במהלך העשור הייתה עלייה עקבית באמון שניתן לצה"ל, שעה שבמעמדו של ביהמ"ש העליון חל פחות משמעותי.

באשר לגאווה בהישגי המדינה, בראש הסולם ניצבים המדע והטכנולוגיה, עם ציון ממוצע של 81.3, כוחות הביטחון (73.3) והאוניברסיטאות (69.6). הערכות נמוכות יותר במידה ניכרת ניתנו לספרות והאמנות (53.2), לדמוקרטיה (51.6), לכלכלה (41.0) ולמדיניות הרווחה (31.8). בפרספקטיבה של זמן, רמת הגאווה הגבוהה בהישגי המדע והטכנולוגיה שמרה על יציבות, לעומת ירידה בהערכת ההישגים של כוחות הביטחון ועלייה במעמדן של האוניברסיטאות. באשר לשאר התחומים, מן הראוי לציין את ההרעה במעמד של הספרות והאמנות (מ-59.1 ב-2003 עד 42.4 ב-2009), לעומת השיפור בהערכת הישגיה של הכלכלה הישראלית (מ-32.7 ב-2003 ל-49.9 ב-2009).

ניתוח הממצאים על פי חתכים קבוצתיים (לאום, גיל, השכלה, ודתיות)¹ מוביל למסקנות הבאות:

לאום: להוציא את צה"ל, רמת האמון במוסדות נוטה להיות מעט גבוהה יותר במגזר הערבי. יתר על כן, האמון של הערבים במרבית המוסדות נמצא במהלך העשור במגמה של עלייה – כולל האמון בצה"ל, באוניברסיטאות ובביהמ"ש העליון - שעה שבקרב היהודים האמון שניתן לשני המוסדות האחרונים נמצא במגמה של ירידה. בדומה לערבים, גם בקרב היהודים הייתה עלייה – אמנם קלה – באמון בצה"ל. באשר לגאווה בהישגים, התמונה אינה אחידה. יש תחומים הנהנים ממידה רבה יותר של גאווה בקרב הערבים, בעיקר מדיניות הרווחה, שעה שהיהודים גאים יותר בהישגי הכלכלה. למרות הבדלים אלה, חשוב לציין

¹ הניתוח כלל גם השוואות על פי מגדר אך כיוון שלא נמצאו הבדלים משמעותיים בין העמדות של נשים וגברים הדו"ח לא כולל את הממצאים לגבי חתך זה.

ששלושת התחומים הנמצאים בראש סולם הגאווה – המדע והטכנולוגיה, האוניברסיטאות, וכוחות הביטחון – זהים בשתי הקבוצות, אם כי הציון המוחלט של כוחות הביטחון בציבור הערבי נמוך יותר במידה ניכרת מזה של הציבור היהודי.

גיל: כללית, רמת האמון במוסדות של הצעירים נוטה להיות נמוכה יותר מזו של המבוגרים, כשגילאי הביניים נמצאים בתווך. עם זאת, בכל קבוצות הגיל אותם שלושת המוסדות – צה"ל, האוניברסיטאות וביהמ"ש העליון – נהנים ממידת האמון הרבה ביותר. במבט על פני זמן, בולטת העלייה העקבית באמון של הצעירים בצה"ל, אם כי למרות זאת, היא נשארה נמוכה יותר מזו של שתי קבוצות הגיל האחרות. כמו כן, יש לציין כי בקרב כל הגילאים הייתה ירידה עקבית באמון שניתן לאוניברסיטאות וביהמ"ש העליון, אם כי שני המוסדות מדורגים בכל התקופות במקום השני והשלישי, לאחר צה"ל.

בדומה לאמון, קבוצת הגיל המבוגרת נוטה להיות גאה יותר בהישגי המדינה מאשר גילאי הביניים והצעירים, אם כי כל שלוש הקבוצות מציבות בראש הסולם את המדע והטכנולוגיה, כוחות הביטחון והאוניברסיטאות בכל שלוש המועדים. כמו כן, בכל קבוצות הגיל מתגלה דפוס אחיד של ירידה במעמד של הספרות והאמנות. לעומת זאת, בשלושתן הייתה עלייה עקבית בגאווה על ההישגים בתחום הכלכלה.

השכלה: הדירוג הכולל של האמון במוסדות זהה כמעט לחלוטין בשתי רמות ההשכלה, כשבראש הסולם ניצבים, לפי הסדר, צה"ל, האוניברסיטאות וביהמ"ש העליון, ואחריהם הרבנות, התקשורת והכנסת. עם זאת, רמת האמון במוסדות בקבוצת ההשכלה הנמוכה מעט גבוהה יותר באורח עקבי מזו של בעלי ההשכלה הגבוהה, כשהבדלים הבולטים ביותר מתייחסים לאוניברסיטאות, לרבנות, ולצה"ל.

חפיפה כמעט מלאה קיימת גם ביחס לדירוג התחומים על פי רמת הגאווה שהם מעוררים בקרב הציבור. בה בעת, בעלי ההשכלה הנמוכה נוטים להיות גאים יותר בהישגים מאשר בעלי ההשכלה הגבוהה, בדומה לאמון הרב יותר של קבוצה זו במוסדות. השוואת הממצאים על פי זמן מראה שדפוס זה חוזר על עצמו בכל שלוש המועדים.

דתיות: כללית, רמת האמון של החרדים במוסדות נמוכה במידה ניכרת מזו של שאר הקבוצות, להוציא, כצפוי את הרבנות. דפוס דומה קיים גם ביחס לציוני הגאווה, שהם נמוכים יותר באופן עקבי בקרב החרדים בהשוואה לקבוצות האחרות, שביניהן לבין עצמן הפערים קטנים למדי ולרוב בלתי מובהקים. ממצאים אלה מראים כי לפחות מבחינת האמון במוסדות והגאווה בהישגי המדינה, הקהילה החרדית נמצאת לרוב הרחק מהקונצנזוס של הציבור היהודי בישראל. יתר על כן, גם שמדובר באמון ובגאווה של כלל הציבור הישראלי, מסתבר שהחרדים (ולא הערבים) הם לרוב החריגים.

אמון במוסדות וגאווה בהישגיה של ישראל בעשור הראשון של שנות האלפיים

מבוא:

החברה הישראלית התנסתה בתמורות עמוקות ואירועים רבי משמעות מראשית קיומה, והעשור הראשון של שנות האלפיים אינו יוצא דופן מבחינה זו. במישור החיצוני, ניהלה ישראל מספר מלחמות (מלחמת לבנון השנייה בקיץ 2006 ומבצע "עופרת יצוקה" בשלהי 2008 וראשית 2009), ונאבקה בטרור הערבי, בעיקר בשנות העשור הראשונות (האינתיפאדה השנייה). במישור הפנימי, חלו בתקופה זו שינויים מפליגים ביחסי הכוחות הפוליטיים, כשהמגמה הבולטת היא שחיקתו העקבית של מחנה השמאל, תוך התחזקותם של המרכז, ובעיקר של מחנה הימין, העומד כיום בראש השלטון. בתחום הכלכלי נמשך אמנם תהליך הצמיחה ההתפתחות של המשק הישראלי, אך במקביל גברה המגמה של גידול בפערי ההכנסות שהתבטאה, בין השאר, בהתרחבות מעגל העוני וצמיחתה של קבוצה מצומצמת ורבת השפעה של בעלי הון מופלג המנהלת אורח חיים ראוותני. על רקע תופעה זו, כמו גם לנוכח ריבוי מעשי השחיתות במגזר הציבורי לסוגיו השונים, אין תמה כי במהלך העשור הנוכחי התרבו הקולות הקוראים תגר על הקשר בין הון ושלטון. לצד ההחלשה המכוונת של ישראל כמדינת רווחה, הנובעת כנראה מנאמנות אידיאולוגית ואינטרסנטית לעקרונות השוק החופשי, הביאו השינויים הפוליטיים לצמצום ההשקעות בחינוך, בהשכלה ובמחקר המדעי. זאת, למרות התרומה החיונית של מערכות אלה לחברה ולמדינה.

נשאלת השאלה: האם מגמות אלה, שהן שליליות ברובן, מוצאות ביטוי במידת האמון שניתן על ידי הציבור הישראלי למוסדות מרכזיים בחברה ובאופן שבו הוא מעריך את הישגיה בתחומים שונים?

כדי לענות על שאלות אלו עשינו שימוש בשלושה סקרי דעת קהל שבוצעו בשלושה מועדים: נובמבר 2003, ינואר 2006, ואוגוסט 2009. כל אחד משלושת הסקרים, שנעשו ביוזמת מוסד נאמן ובמימונו, התבסס על ראיון טלפוני עם מדגם הסתברותי מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל (גיל 18+), לרבות תושבי ההתנחלויות והקיבוצים, ובוצע על ידי מכון ב. י. כהן לסקרי דעת קהל שבאוניברסיטת תל אביב. גודל המדגמים היה 580 ב-2003; 588 ב-2006; ו 528 ב-2009. המדגם האחרון היה קטן יותר מטעמי תקציב. טעות הדגימה במדגמים בסדר גודל זה היא $\pm 4.5\%$. כתוצאה מאילוצים תקציביים נאלצנו להסתפק במספר מצומצם של 6 מוסדות ו 7 תחומים. רשימת המוסדות כללה, לפי הסדר שהופיע בשאלון, את ביהמ"ש העליון, האוניברסיטאות, הרבנות ומוסדות הדת, התקשורת, צה"ל, והכנסת. שבעת התחומים לגביהם נבחנו ההישגים של ישראל כללו את הדמוקרטיה, המדע והטכנולוגיה, האוניברסיטאות, כוחות הביטחון, הכלכלה, מדיניות הרווחה, והספרות והאמנות.

ממצאי הסקרים יוצגו על בסיס השוואת הציונים הממוצעים של המוסדות בכלל המדגם על פי כל אחת משלוש התקופות ובכלל העשור. כמו כן, יוצגו הנתונים על פי 4 מאפיינים אישיים: לאום, גיל, השכלה,

ודתיות. מאפיין נוסף שנכלל בסדרת הניתוחים – מגדר - איננו מוצג כאן כיוון שלא נמצאו הבדלים משמעותיים ושיטתיים בין גברים ונשים בנושאי האמון והגאווה גם יחד. ביחס לכל ההשוואות בוצעו מבחנים סטטיסטיים לצורך בדיקת מובהקות ההבדלים בין הציונים (ANOVA). לבסוף, מפאת גודש הנתונים המבוססים על מספר רב של ניתוחים סטטיסטיים הכרוכים בהשוואות השונות, נתייחס בדרך כלל לממצאים לגביהם נמצאו הבדלים מובהקים ו/או עקביים.

ממצאים:

חלק ראשון: אמון במוסדות

א. אמון במוסדות בכלל הציבור הישראלי:

ניתוח הנתונים המתייחסים לציוני האמון הממוצעים של כלל העשור במדגם כולו (יהודים וערבים) מראה כי קיימים הבדלים מובהקים בין כל שש המוסדות. עם זאת, כפי שניתן לראות מאיור מס' 1, אפשר לחלק את המוסדות לשתי קבוצות מבחינת רמת המון שיש להם בקרב הציבור. הקבוצה הראשונה כוללת, על פי סדר הדירוג, את צה"ל, עם ציון כולל של 74.3, האוניברסיטאות, (70.1), וביהמ"ש העליון (64.1). יתר על כן, השוואה של ציוני האמון מעבר לזמן (ראה איור מס' 2) מראה ששלושת מוסדות אלה ניצבים באותם מקומות בדירוג בכל אחת משלוש התקופות. עם זאת, כאשר בוחנים את הציונים המוחלטים, ניתן להצביע על הבדלי מגמות. כך, שעה שהאמון בצה"ל נמצא בקו של עלייה קלה אך עקבית (71.9 ב 2003, 73.4 ב 2006 ו 77.7 ב 2009), רמת האמון בביהמ"ש העליון נמצאה באותן שנים במגמה של ירידה (68.3, 65.7, 58.0). במעמדן של האוניברסיטאות לא היו שינויים בין 2003 ו 2006, אך הייתה מובהקת בין 2006 (65.7) לבין 2009 (58.0).

קבוצת המוסדות השנייה, עם רמת ציוני אמון נמוכה יותר במידה ניכרת, כוללת, לפי סדר הדירוג, את הרבנות ומוסדות הדת (43.1), התקשורת (40.0), והכנסת (34.3). גם ביחס למוסדות אלה הדירוג היה יציב על פני זמן. אשר לציונים המוחלטים, לא היו במהלך השנים שינויים משמעותיים ועקביים באמון שניתן לתקשורת, שעה ביחס לכנסת הייתה עלייה קטנה אך מובהקת בין 2006 (31.8) לבין 2009 (37.6). אשר למוסד הרבנות, האמון בו עלה בין 2003 ל 2006 וירד ב 2009 (41.6, 47.3 ו 40.2).

ב. אמון במוסדות על פי חתכים קבוצתיים:

1. **יהודים וערבים:** איור מס' 3 מציג את ההשוואה בין ציוני האמון הממוצעים בקרב המרואינים היהודים והערבים בכלל העשור. הנתונים מראים כי להוציא את צה"ל, רמת האמון של הציבור הערבי במוסדות מעט גבוהה יותר מזו באופן מובהק מזו של הציבור היהודי, אם כי קיים דמיון רב בדירוג שלהם. כך, לדוגמא, ציוני האמון של ביהמ"ש העליון עומדים על 68.8 בין הערבים ו 63.3 בקרב היהודים, עם דירוגים של 2 ו 3, בהתאמה. דפוס דומה של פערים קיים גם ביחס לשאר המוסדות. צה"ל זוכה בציבור היהודי, כצפוי, באמון רב הרבה יותר מאשר בציבור הערבי, עם ציונים ממוצעים של 77.6 ו 52.8, בהתאמה. למרות הפער, קשה להתעלם מכך שרמת האמון שניתנת לצה"ל ע"י האוכלוסייה הערבית

גבוהה למדי. יתר על כן, השוואת ציוני האמון מעבר לזמן (ראה איור מס' 4), מראה כי האמון בצה"ל במגזר הערבי עלה במידה מרשימה במהלך העשור: מ 33.9 ב 2003, ל 55.7 ב 2006, ו 64.3 ב 2009. ציון האמון הנמוך של צה"ל במגזר זה ב 2003 אינו מפתיע, במיוחד אם נביא בחשבון את השפעותיה של האינתיפאדה הפלסטינית השנייה, שעדיין נמשכה באותה שנה. עם זאת, יש מקום לתמוה על האמון הגבוה, יחסית, שניתן על ידי הערבים בצה"ל בקיץ 2009, היינו, כחצי שנה בלבד אחרי מבצע "עופרת יצוקה" - מבצע שגונה בכל תוקף על ידי כלל העולם הערבי, ובכלל זה ההנהגה של ערביי ישראל. יש לציין כי גם בציבור היהודי הייתה מגמה דומה של עלייה באמון, אם כי היא הייתה מובהקת רק בין 2006 (76.0) ו 2009 (80.3).

עיון בשינויים לאורך זמן ביחס לביהמ"ש העליון מצביע על מגמות הפוכות בקרב שתי הקבוצות. שעה שבציבור היהודי חלה ירידה עקבית ברמת האמון הניתנת למוסד זה (69.1 ב 2003, 65.0 ב 2006, ו 54.9 ב 2009), האמון שניתן לו במגזר הערבי עלה באופן עקבי מ 62.7 ב 2003 ל 72.9 ב 2009. דפוס דומה, אם כי פחות בולט, של ירידה במגזר היהודי ועלייה במגזר הערבי נמצא גם ביחס לאוניברסיטאות. כך, בציבור היהודי הייתה ירידה קלה אך מובהקת בין 2006 (69.0) ו 2009 (64.6), שעה שבין הערבים הייתה עלייה משמעותית בין 2003 (73.9) ו 83.7 ב 2006. גם ביחס לתקשורת ולכנסת ניכרים הבדלי מגמות. בקרב הערבים הייתה עלייה עקבית באמון הניתן למוסדות אלה, שעה שבמגזר היהודי לא היו שינויים עקביים או משמעותיים. באשר לרבנות ומוסדות הדת, בקרב הערבים הייתה יציבות יחסית ברמת האמון, בעוד שבין היהודים הייתה ירידה מובהקת בין 2006 (44.4) וירידה ב 2009 (37.4).

באופן כללי, ההשוואה בין שתי קבוצות האוכלוסייה מלמדת שרמת האמון של הערבים במוסדות נוטה להיות מעט גבוהה יותר מזו של היהודים, להוציא את צה"ל, וכי לאורך זמן בקרב הערבים היא הייתה בדרך כלל במגמה של התחזקות, כולל צה"ל, שעה שבין היהודים היא הייתה מעורבת, להוציא את הירידה העקבית במעמד של ביהמ"ש העליון.

2. **קבוצות גיל:** כפי שניתן לראות מאיור מס' 5, רמת ציוני העשור של אמון הצעירים במוסדות נוטה לרוב להיות הנמוכה ביותר וזו של המבוגרים הגבוהה ביותר, להוציא את הרבנות, לגביה הדירוג הוא הפוך. כך לדוגמא, ציון העשור של צה"ל בקרב קבוצת הגיל הצעירה (18-29) עומד על 68.6, בגילאי הביניים (30-59) על 77.9, ובגילאים המבוגרים (60+) על 84.3. דפוס זה נמצא גם ביחס לציוני האמון של האוניברסיטאות, ביהמ"ש העליון והתקשורת. החריג הבולט, כאמור, הוא האמון ברבנות. במקרה זה, הציון הנמוך ביותר ניתן על ידי קבוצת הגיל המבוגרת (34.6) והגבוה ביותר על ידי קבוצת הגיל הצעירה (46.9). ביחס לכנסת ולתקשורת הפערים בין קבוצות הגיל הם יחסית קטנים ובלתי עקביים. לצד הבדלים אלה, אין להתעלם מכך שבכל שלושת קבוצות הגיל צה"ל ניצב בראש הדירוג, כשבמקום השני והשלישי אנו מוצאים את האוניברסיטאות וביהמ"ש העליון.

השוואה מעבר לשנים (ראה איורים 6-8) מראה כי דירוג המוסדות היה עקבי למדי בשלוש קבוצות הגיל, אם כי בחלק מהם חלו שינויים בולטים בציונים המוחלטים. כך, הציונים של צה"ל בקרב הצעירים עלו באופן עקבי מ 63.0 בשנת 2003, ל 70.1 ב 2006, ו 76.8 ב 2009. עם זאת, מן הראוי לזכור כי בכל אחת מהשנים הדירוג הגבוה ביותר של צה"ל נמצא בין המבוגרים. מגמה קלה של ירידה, אם כי לא מובהקת, בציוני האמון בכל שלוש קבוצות הגיל מתגלית לגבי האוניברסיטאות. כך לדוגמא, בין המבוגרים הציונים שלהן ירדו מ 80.2 ב 2003 למוצע של 73.2 ב 2006 ו 75.0 ב 2009. הציונים המקבילים בגילאי הביניים היו 70.9, 68.3, ו 61.3, ואילו בין הצעירים הציונים ירדו מכ 65.0 ב 2003/6 ל 58.8 ב 2009. דפוס בולט של ירידה עקבית באמון בקרב כל קבוצות הגיל נמצא ביחס לביהמ"ש העליון. כך, בין הצעירים הציונים ירדו מ 62.2, ל 59.3, ו 49.2, בגילאי הביניים מ 70.6 ל 66.0 ו 54.5, שעה שבקרב המבוגרים הציונים עמדו על 75.0, 67.5, ו 59.3. ביחס למוסדות הנותרים לא חלו שינויים עקביים או בולטים לאורך הזמן בקרב קבוצות הגיל הצעירות והמבוגרות. לעומת זאת, בגילאי הביניים הייתה ירידה מובהקת באמון שניתן לתקשורת ולרבנות בין 2006 ו 2009.

לסיכום, הצעירים נוטים לתת פחות אמון במוסדות מאשר גילאי הביניים, ובמיוחד קבוצת הגיל המבוגרת, אם כי הדירוג של רמות האמון דומה ביותר בכל קבוצות הגיל. בפרספקטיבה של זמן, בולטת העלייה העקבית באמון של הצעירים בצה"ל. כמו כן, בקרב כל הגילאים יש מגמה עקבית של ירידה באמון שניתן לביהמ"ש העליון.

השכלה: כפי שניתן לראות מאיור מס' 9, הדירוג הכולל של האמון במוסדות זהה כמעט לחלוטין בשתי רמות ההשכלה, כשבראש הסולם ניצבים, לפי הסדר, צה"ל, האוניברסיטאות וביהמ"ש העליון, ואחריהם הרבנות, התקשורת והכנסת. אולם למרות החפיפה מבחינת הדירוג, ניתן לראות שרמת האמון במוסדות בקרב קבוצת ההשכלה הנמוכה מעט גבוהה יותר באורח עקבי מזו של בעלי ההשכלה הגבוהה, כשההבדלים הבולטים ביותר מתייחסים לאוניברסיטאות (71.0 לעומת 64.4), הרבנות (43.1 ו 36.9), וצה"ל (80.4 ו 73.3).

עיון באיור מס' 10 מלמד שבכל אחד משלוש המועדים, צה"ל, האוניברסיטאות וביהמ"ש העליון שמרו על מקומם בראש הדירוג בשתי קבוצות ההשכלה. עם זאת, מבחינת הציונים המוחלטים, ניתן לראות כי ציוני האמון בביהמ"ש העליון ירדו בקבוצת ההשכלה הנמוכה, שעה שבקרב בעלי ההשכלה הגבוהה לא היו שינויים מובהקים במהלך הזמן. דפוס דומה של ירידה בקבוצת ההשכלה הנמוכה והעדר שינויים מובהקים בהשכלה הגבוהה נמצא גם ביחס לאוניברסיטאות. שינוי נוסף מתבטא בעלייה העקבית של רמת האמון שניתנה לצה"ל בקבוצת ההשכלה הגבוהה, החל מ 69.5 ב 2003, ל 72.5 ב 2006 ו 77.5 ב 2009. בקבוצת ההשכלה הנמוכה ההבדלים בין השנים היו זניחים, כשבכל אחת מהן ציוני האמון בצה"ל היו גבוהים יותר בקבוצה זו מאלו של קבוצת ההשכלה הגבוהה. באשר לשלוש המוסדות הנותרים, ביחס לכנסת לא היו שינויים מובהקים באמון בקבוצת ההשכלה הנמוכה, שעה שבקבוצת ההשכלה הגבוהה

הייתה עלייה מובהקת בין רמת האמון ב 2006 (28.7) ו 2009 (35.9). אשר לרבנות ולתקשורת, לא ניתן להצביע על שינויים עקביים או בולטים, להוציא את הירידה באמון שניתן לרבנות על ידי בעלי ההשכלה הגבוהה בין 2006 (40.5) ל 2009 (32.3).

דתיות: איור מס' 11 מראה שקיימים מספר הבדלים בולטים על פי מידת הדתיות הן בדירוג והן בציונים המוחלטים של רמת האמון במוסדות, כאשר מרבית ההבדלים המובהקים הם בין החרדים לבין האחרים - דתיים, מסורתיים וחילונים. כך, צה"ל אמנם מדורג על ידי החרדים במקום השני אולם בפער ניכר מבחינת הציון המוחלט (62.0) אחרי הקבוצות האחרות שכולן מציבות את צה"ל במקום הראשון עם סדר הציונים כלהלן: מסורתיים - 83.4, דתיים - 76.6, וחילונים - 76.8, שהפערים ביניהם אינם מובהקים. המוסד הנמצא במקום הראשון בציבור החרדי הוא הרבנות, עם ציון של 77.0, שעה שהציבור הדתי מדרג אותה במקום השלישי (59.5), המסורתי במקום הרביעי (47.6) והחילוני במקום השישי והאחרון (23.6). ביהמ"ש העליון מדורג על ידי החרדים במקום שלפני האחרון, ובפער ניכר אחרי שאר הקבוצות, כלהלן: חרדים - 16.2, דתיים - 55.8, מסורתיים - 65.9, וחילונים - 73.1. מוסד נוסף שאינו זוכה לאמון החרדים הוא התקשורת, המדורגת על ידם במקום האחרון, עם ציון של 12.0, שעה שבקרב הדתיים הציון עומד על 30.0, המסורתיים 40.4, והחילונים 45.0. בדומה, גם ביחס לאוניברסיטאות, בולט הפער בין החרדים ושאר הקבוצות, כפי שניתן להיווכח מהציונים הבאים: חרדים - 38.0, דתיים - 67.8, מסורתיים - 71.6, וחילונים - 71.8. יש ציין כי הפערים בין שלוש הקבוצות האחרות אינם מובהקים.

במבט מעבר לזמן (ראה איורים 12-15), נמצא שביהמ"ש העליון נשאר במקומו הנמוך מאד ללא שינויים מובהקים בקבוצה החרדית. בשאר הקבוצות - הייתה ירידה עקבית במעמדן, אם כי הוא היה בכל השנים גבוה מזה שבציבור החרדי ביחס לאוניברסיטאות לא היו בקרב החרדים שינויים מובהקים או עקביים, והן נמצאות אצלו תמיד במקום נמוך יותר בהשוואה לקבוצות האחרות. מן הראוי עם זאת לציין כי בציבור החילוני הייתה ירידה עקבית אם כי מתונה (75.3 ב 2003, 71.1 ב 2006, ו 67.8 ב 2009). הרבנות שמרה על מקומה הגבוה בציבור החרדי לאורך השנים, ללא שינויים מובהקים, שעה שבקרב הדתיים הייתה ירידה מובהקת באמון שניתן למוסד זה בין 2006 (67.8) ל 2009 (50.6). דפוס דומה של ירידה באותן השנים באמון שניתן לרבנות נמצא גם בקרב המסורתיים (52.4 ו 40.8). בציבור החילוני ניצבה הרבנות במקום האחרון בכל השנים ללא השינויים מובהקים בציון המוחלט. אשר לתקשורת, לא חלו שינויים מובהקים והיא דורגה על ידם במקום הנמוך ביותר בהשוואה לקבוצות האחרות. גם בקרב הדתיים לא היו שינויים מובהקים מעבר לזמן, כך שהיא מקבלת בציבור זה אמון רב יותר מאשר בקרב החרדים אך נמוך יותר, בהשוואה למסורתיים וחילונים. בין מסורתיים חלה עלייה מובהקת באמון שניתן לתקשורת בין 2003 ו 2006, אם כי ב 2009 חלה ירידה קלה ולא מובהקת. לעומת זאת, בקרב החילונים: הייתה ירידה ברמת האמון ב 2009 (40.6) בהשוואה ל 2006 (48.3) ו 2003 (45.7). ביחס לכנסת, לא היו לאורך זמן שינויים מובהקים או בולטים בכל הקבוצות. דפוס נמצא ביחס לצה"ל, להוציא את

העלייה המובהקת באמון שניתן לו בציבור החילוני בין 2003 (76.0) ו 2006 (72.6) לבין 2009 (82.2).

כללית, רמת האמון של החרדים במוסדות נמוכה במידה ניכרת ובאופן עקבי מזו של שאר הקבוצות, להוציא כמובן את הרבנות. ממצא צפוי זה חוזר ומדגיש כי הקהילה חרדית נמצאת מחוץ לקונצנזוס של הציבור היהודי בישראל. יתר על כן, גם שמדובר באמון של כלל הציבור הישראלי במוסדות החברה והמדינה, החרדים (ולא הערבים) הם שנמצאים מחוץ למחנה.

חלק שני: גאווה בהישגיה של ישראל

א. גאווה בהישגים בכלל הציבור הישראלי:

איור מס' 16 מראה שבעשור הנוכחי הציבור הישראלי היה גאה יותר מכל על הישגיה של ישראל בתחומי המדע והטכנולוגיה, עם ציון ממוצע של 81.3, כשבמקום השני והשלישי ניצבים כוחות הביטחון (73.3) והאוניברסיטאות (69.6), אם כי הפערים בין שני המוסדות האלה אינם מובהקים. בפער ניכר אחריהם מופיעים בסמוך זה לזה הספרות והאמנות (53.2), הדמוקרטיה (51.6), כאחריהם ניצבים, עם פערים מובהקים הכלכלה (41.0) והרווחה (31.8).

עיון בציונים שהתקבלו במהלך העשור (ראה איור מס' 17) מצביע על כך שהמדע והטכנולוגיה שמרו על מקומם הראשון בכל שלוש זמני המדידה, ללא שינויים מובהקים בין השנים, שעה שביחס לגאווה בכוחות הביטחון ובאוניברסיטאות חלו שינויים עקביים ומובהקים. כך, בציונים של כוחות הביטחון הייתה ירידה (מ 77.8 ב 2003 ל 74.0 ב 2006 ו- 67.6 ב 2009), שעה שבציוני האוניברסיטאות הייתה עלייה מובהקת בין 2003 (64.2) ל 73.7 ב 2006 ו- 71.2 ב 2009.

באשר לשאר התחומים, מן הראוי לציין את הירידה הניכרת במעמד של הספרות והאמנות (מ- 59.1 ב 2003 עד 42.4 ב 2009), לעומת העלייה העקבית בציוני הכלכלה (מ 32.7 ב- 2003 ל- 49.9 ב- 2009). עלייה דומה, אם כי קלה ביותר, חלה גם במידת הגאווה על תפקודה של הדמוקרטיה הישראלית (מ- 47.8 ב- 2003 ל- 54.5 ב- 2009). מדיניות הרווחה ניצבה בתחתית הדירוג לאורך השנים ללא שינויים בולטים ועקביים.

ב. גאווה בהישגי ישראל על פי חתכים קבוצתיים:

1. יהודים וערבים: איור מס' 18 מציג תמונה הפוכה מזו שהתקבלה ביחס לאמון במוסדות. כלומר מרבית התחומים (5 מתוך 7) נהנים מציוני גאווה גבוהים יותר בקרב הציבור היהודי. כך, ציוני העשור של המדע והטכנולוגיה היו 82.8 בציבור היהודי ו 72.4 בקרב הערבים. ביחס לאוניברסיטאות הפער היה הפוך (יהודים – 68.4, ערבים – 76.3). מעניין למצוא שכוחות הביטחון, המקבלים בציבור הערבי, כצפוי, ציון נמוך יותר במידה ניכרת מזה של הציבור היהודי (48.4 לעומת 77.2), נכללים, יחד עם המדע

והאוניברסיטאות, בשלישייה הראשונה של שתי הקבוצות. אשר לארבע התחומים הנותרים, הממצאים מלמדים שהציבור היהודי גאה יותר בתפקוד של הכלכלה (42.4 לעומת 33.2) והדמוקרטיה הישראלית (52.3 לעומת 47.0), שעה שהערבים מעריכים יותר את מדיניות הרווחה (46.0 לעומת 29.4). ביחס לספרות והאמנות, ציון הגאווה בציבור היהודי (55.5) גבוה במידה ניכרת מאשר בציבור הערבי (40.2).

עיון בצינוני הגאווה לאורך שנות העשור (איור מס' 19) מצביע על מס' שינויים בשתי הקבוצות. בציבור היהודי חלה ירידה עקבית בהערכת ההישגים של כוחות הביטחון (מ- 81.9 ב-2003, ל- 76.5 ב-2006, ו- 72.5 ב-2009), שעה שבציבור הערבי הייתה עלייה ב-2006 וירידה לרמה של 2003 בשנת 2009. האוניברסיטאות נהנו מעלייה במעמדן בציבור היהודי בין 2003 (63.0) לבין 2006 (73.5), אך ירדו במעט ב-2009 (69.1), אם כי לא לרמה של 2003. לעומת זאת, בקרב הערבים הייתה עלייה עקבית מ- 72.5 ב-2003 ל- 75.0 ב-2006 ו- 80.5 ב-2009. יש לציין שהמדע והטכנולוגיה שמרו על מקומם הראשון בדירוג בציבור היהודי בשלוש מועדי המדידה, שעה שבציבור הערבי הם דורגו במקום הראשון או השני.

הגאווה בספרות ובאמנות נמצאת במגמה של ירידה בציבור היהודי מ- 61.5 ב-2003 ל- 43.1 ב-2009, שעה שבציבור הערבי לא היו שינויים מובהקים בין השנים. לעומת זאת, הכלכלה נהנתה בשתייהן מעלייה במידת ההערכה (יהודים: מ- 33.5 ב-2003 ל- 51.0 ב-2009; ערבים: מ- 27.0 ב-2003 ל- 44.6 ב-2009). ביחס למדיניות הרווחה לא היו שינויים בולטים בציבור היהודי והיא ניצבה בתחתית הסולם במהלך הזמן. גם בקרב הערבים לא היו בתחום זה שינויים בולטים, אך יש לציין כי בכל השנים הוא זכה אצלם להערכה רבה יותר מאשר בין היהודים. באשר לתפקוד של הדמוקרטיה הישראלית, בשתי הקבוצות ניכרת מגמה של עלייה בהערכות. בציבור היהודי מ- 48.9 ב-2003 ל- 53.0 ב-2006 ו- 55.6 ב-2009, ובציבור הערבי מ- 39.7 ב-2003 ל- 50.6 ב-2006 ו- 49.2 ב-2009.

2. קבוצות גיל: כפי שניתן לראות מאיור מס' 20, המדע והטכנולוגיה, כוחות הביטחון והאוניברסיטאות מדורגים באחד משלוש המקומות הראשונים בסולם הגאווה בכל שלוש קבוצות הגיל. עם זאת, קבוצת הגיל המבוגרת נוטה להעריך יותר את ההישגים בתחומים אלה מאשר שתי הקבוצות האחרות, כשבנייהן אין הבדלים של ממש. כך, לדוגמא, הציון של המדע והטכנולוגיה עומד על 85.9 בקרב המבוגרים, 82.9 בגילאי הביניים ו- 79.3 בין הצעירים. יתר על כן, הנטייה של קבוצת הגיל המבוגרת להעניק ציונים גבוהים יותר חלה גם על כל שאר הנושאים, להוציא את תחום הרווחה שביחס אליו הציונים הם הנמוכים ביותר בכל שלוש קבוצות הגיל (סביב 30), ללא הבדלים משמעותיים ביניהן.

בחינת המגמות לאורך זמן (איורים 21-23) מראה שהמדע והטכנולוגיה, כוחות הביטחון, והאוניברסיטאות מופיעים בשלישייה הראשונה באופן עקבי בכל קבוצות הגיל, אם כי תוך שינויים בציונים המוחלטים ובדירוגים שלהם, כשהשינוי הבולט ביותר הוא הירידה העקבית במעמד של כוחות

הביטחון בגילאי הביניים (מ- 84.0 ב- 2003 ל- 74.0 ב- 2006 ו- 70.7 ב- 2009), ובקבוצת הגיל המבוגרת (מ- 84.9 ל- 78.1 ו- 76.2). בין הצעירים לא היו הבדלים מובהקים או עקביים בין השנים. ביחס לספרות והאמנות מתגלה דפוס אחיד של ירידה בהערכות בכל קבוצות הגיל, בעיקר בין שני מועדי המדידה הראשונים לבין 2009. לעומת זאת, בכל קבוצות הגיל ההערכות להישגי הכלכלה עלו באורח עקבי ומשמעותי. לדוגמא, בגילאים הצעירים הייתה עלייה מ- 32.0 ב- 2003, ל- 38.5 ב- 2006, ו- 51.2 ב- 2009. באשר לדמוקרטיה, לא ניתן להצביע על שינויים עקביים בגילאי הביניים והצעירים, שעה שבין המבוגרים הייתה עלייה עקבית באמון לאורך הזמן: 49.6, 52.8, ו- 59.5. ביחס למדיניות הרווחה לא היו שינויים עקביים בשלוש קבוצות הגיל, וההערכות הנמוכות כלפיה נשמרות בכל הקבוצות ובכל המועדים.

3. השכלה: איור מס' 24 מראה על חפיפה כמעט מלאה בדירוג התחומים על פי רמת הגאווה שהם מעוררים בקרב הציבור. בה בעת, ניתן לראות שבעלי ההשכלה הנמוכה נוטים להיות גאים יותר בהישגים מאשר בעלי ההשכלה הגבוהה, אם כי הפערים בין שתי הקבוצות קטנים למדי, להוציא את כוחות הביטחון, שציונם בקרב בעלי ההשכלה הנמוכה עומד על 81.2 ובהשכלה הגבוהה על 71.4. השוואת הממצאים על פי זמן (איור 25) מראה שבשתי קבוצות ההשכלה יש ירידה עקבית בהערכת ההישגים של כוחות הביטחון, לעומת עלייה בהערכה הניתנת לאוניברסיטאות בין השנים 2003 ו- 2006. לגבי המדע והטכנולוגיה הייתה יציבות בהערכות הגבוהות לאורך השנים בשתי הקבוצות. ביחס להישגי הדמוקרטיה הייתה בקבוצת ההשכלה הנמוכה עלייה בין 2003/6 לבין 2009, שעה שבהשכלה הגבוהה הייתה עלייה בין 2003 לבין 2006/9. ביחס ההישגים הכלכליים הייתה עלייה עקבית בגאווה של בעלי ההשכלה הגבוהה (31.4, 41.1 ו- 55.9), בעוד שבקבוצת ההשכלה הנמוכה הייתה עלייה משמעותית רק בין 2003 לבין 2006/9 (34.7) (כ- 46.0). ירידה בולטת הייתה בהערכת ההישגים של הספרות והאמנות בקרב שתי קבוצות ההשכלה בין השנים 2003/6 (כ- 64.0 בקרב ההשכלה הנמוכה ו- 54.0 בהשכלה הגבוהה) לבין 2009 (43.6 ו- 40.9, בהתאמה). לבסוף, ביחס למדיניות הרווחה, לא היו שינויים מובהקים בהערכות של בעלי ההשכלה הנמוכה, שעה שבקבוצת ההשכלה הגבוהה הייתה ירידה מובהקת בין 2003 לבין 2006 (29.9) (כ- 23.8), כאשר 2009 נמצאת בתווך. יש לציין כי להוציא את הירידה התלולה בהערכת הספרות והאמנות, מרבית השינויים מעבר לזמן לא היו בולטים במיוחד.

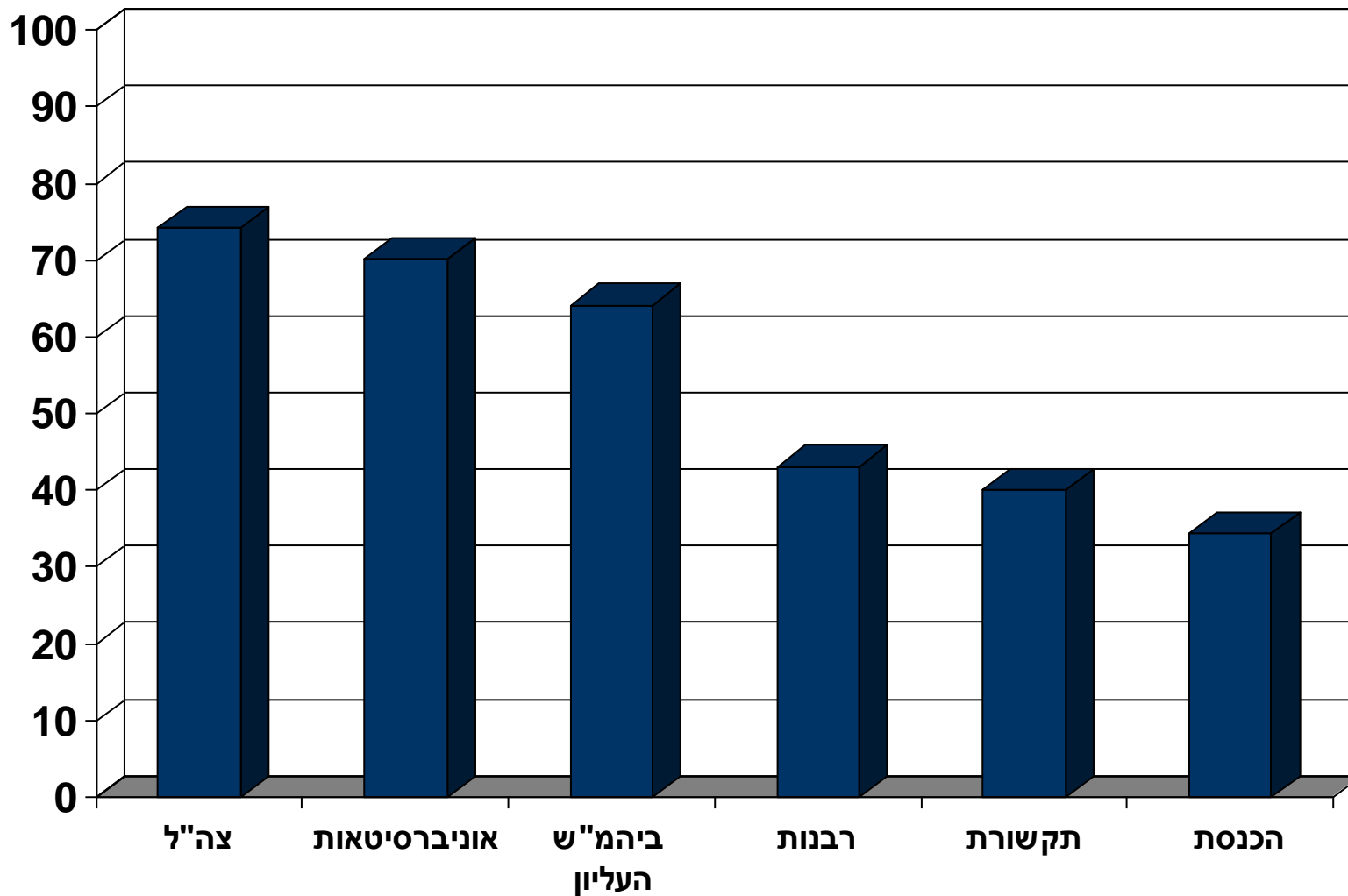
כללית ניתן לסכם שהגאווה בהישגים גבוהה יותר בקרב בעלי ההשכלה הנמוכה אם כי הפערים בין שתי הקבוצות הם לרוב קטנים יחסית.

4. דתיות: כפי שניתן לראות מאיור מס' 26, ציוני הגאווה של החרדים נמוכים יותר באופן עקבי מאשר הציונים של שלוש הקבוצות האחרות, שביניהן לבין עצמן מרבית הפערים אינם מובהקים או בולטים ביותר. הפער בין החרדים ושאר חלקי הציבור היהודי בולט במיוחד ביחס לשני תחומים - האוניברסיטאות, שציונם בקרב קבוצה זו הוא 47.5, שעה שבשאר הקבוצות הוא עומד בקירוב על 70.0, והדמוקרטיה, שמקבלת ציון של 26.7 בקבוצה החרדית בהשוואה לציונים של 53-57 בקבוצות האחרות.

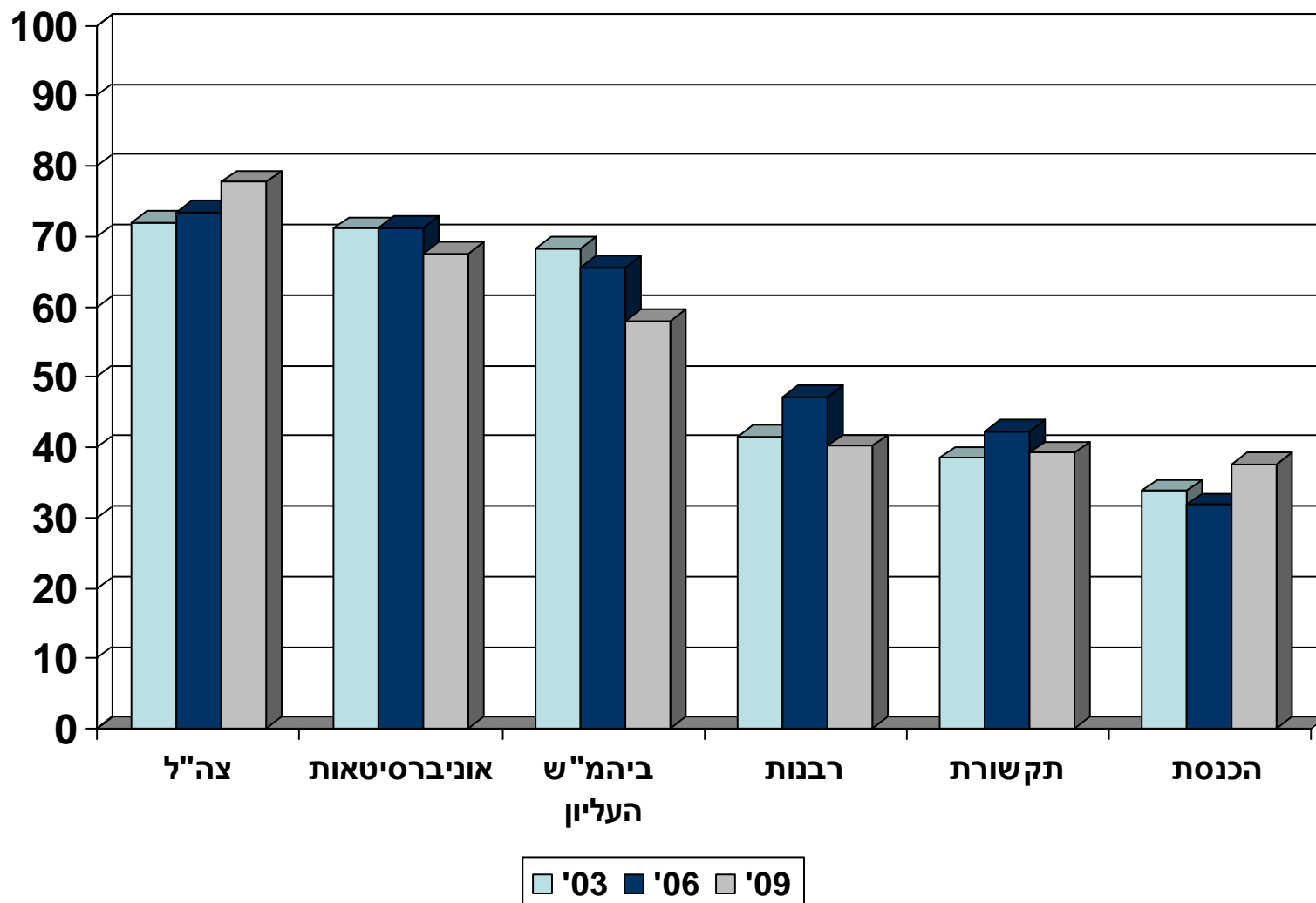
עם זאת, בחינת השינויים על פי זמן (איורים 27-30) מלמדת שמעמדן של האוניברסיטאות והדמוקרטיה בקרב החרדים השתפר במהלך השנים. מגמה זו ניכרת במיוחד ב ביחס לאוניברסיטאות, שעלו מציון של 30.4 ב-2003 ל-61.5 ב-2006, ו-54.8 ב-2009 (הפער בין שני המועדים האחרונים אינו מובהק). גם הערכה לדמוקרטיה השתפרה בציבור החרדי באורח עקבי, אם כי במידה קטנה יותר: ב-20.9 ב-2006, ובשנת 2009 – 34.2. ביחס להערכה של ההישגים הכלכליים, חלה עלייה בקרב החרדים בין 2003 (26.0) לבין 2006 ו-2009 (44.0). לגבי שאר התחומים לא היו בקבוצה החרדית שינויים עקביים או מובהקים. בקרב הדתיים, הייתה ירידה עקבית במעמד כוחות הביטחון, מ-85.3 ב-2003, ל-79.2 ב-2006, ו-75.4 ב-2009. בקרב הדתיים הייתה גם ירידה בולטת ביחס לדמוקרטיה בין 2003 (58.1) ב- לבין 2006 (43.3), אך בשנת 2009 הציון עלה לרמתו הקודמת – 59.5. ביחס וספרות – הייתה בציבור הדתי ירידה ב-2009 בהשוואה ל-2003 ו-2006. אשר לשאר התחומים, לא ניתן להצביע על הבדלים של ממש מבחינת המגמות או גובה הציונים בקרב הדתיים. בציבור המסורתי הייתה עלייה בהערכה לאוניברסיטאות בין 2003 (66.9) לבין 2006 ו-2009 (כ-75.0), שעה שבהערכה לכוחות הביטחון הייתה ירידה עקבית: 88.7, 81.4, ו-75.0. לעומת זאת, ביחס לכלכלה הייתה בציבור המסורתי עלייה עקבית: 32.6, 48.2 ו-52.9. בתחום הספרות והאמנות הייתה בקרב המסורתיים ירידה ב-2009 (43.2) בהשוואה ל-2003 (62.5) ו-2006 (65.0). לבסוף, בקרב החילונים הייתה ירידה עקבית בהערכה לכוחות הביטחון מ-79.3 ב-2003 ל-73.1 ב-2006, ו-72.0 ב-2009. מנגד, ביחס להישגים הכלכליים חלה בציבור החילוני עלייה עקבית – 33.5, 41.1, 50.7. לעומת זאת, ביחס לספרות והאמנות, הייתה ירידה עקבית – 64.0, 59.5, ו-41.9. בשאר התחומים לא היו בקרב הציבור החילוני שינויים משמעותיים מעבר לזמן.

לסיכום, ההבדל הבולט ביותר במידת הגאווה על ההישגים במדינה הוא בין החרדים לבין כל יתר הקבוצות, שציוני ההערכה שלהן גבוהים במידה ניכרת מאלו של הציבור החרדי, במיוחד ביחס לגאווה באוניברסיטאות והדמוקרטיה. אמנם במהלך השנים חל שיפור ביחס של החרדים כלפי ההישגים בשני התחומים, אולם ציוני הגאווה שלהם בציבור זה נותרו נמוכים יותר מאלו של שאר הקבוצות. בציבור הדתי לא ניתן להצביע על שינויים בולטים מעבר לזמן, להוציא את הירידה העקבית בהערכה שלו לכוחות הביטחון כמו גם לספרות והאמנות. מספר שינויים דומים חלו בקרב הציבור המסורתי והחילוני. מצד אחד, ניתן לציין את הירידה בגאווה ביחס לכוחות הביטחון ולספרות, ומצד שני, את העלייה במעמד של האוניברסיטאות והכלכלה. לבסוף, מן הראוי לציין את היציבות בהערכות הגבוהות שניתנו במהלך העשור למדע והטכנולוגיה על ידי כל הקבוצות.

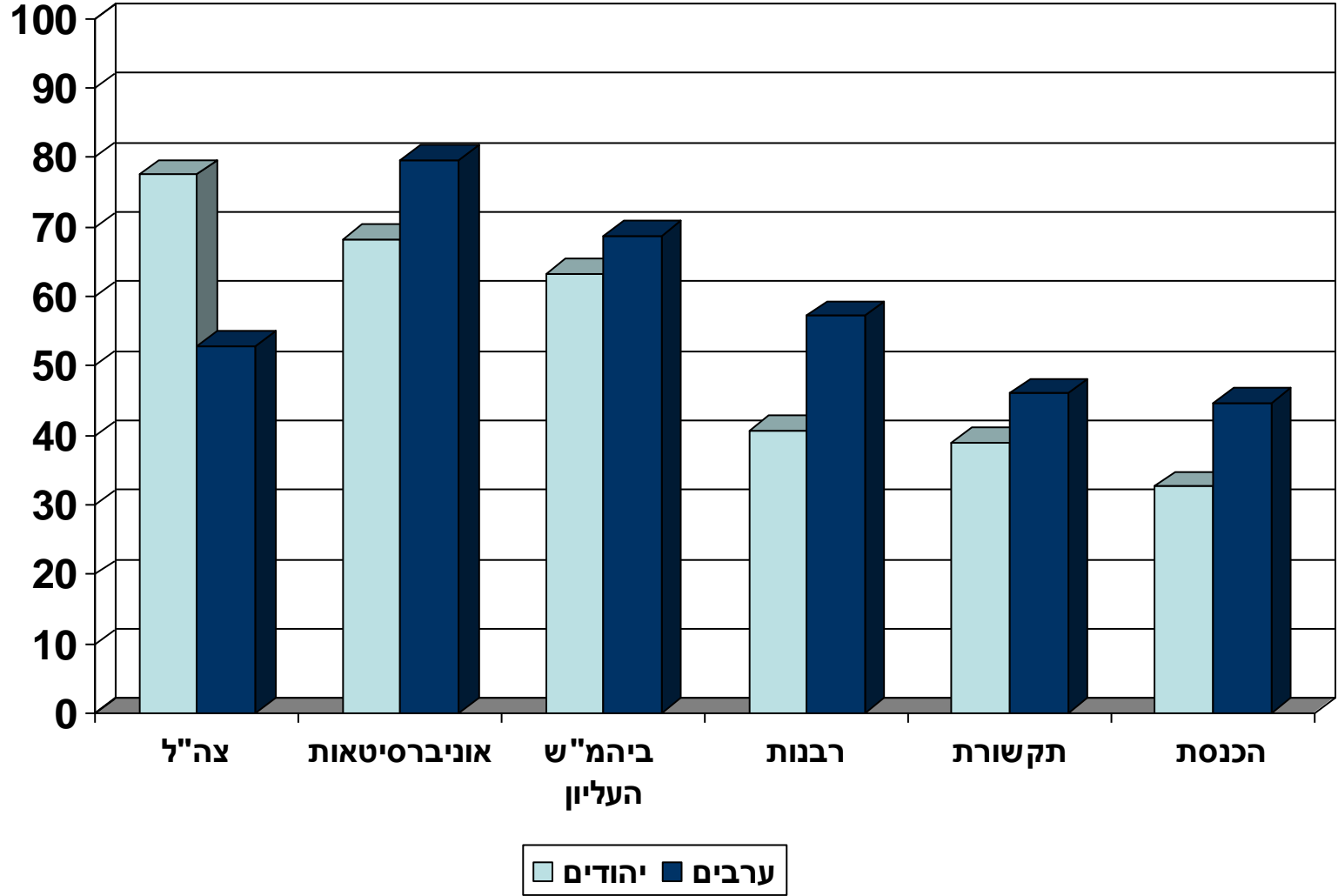
איור 1: אמון במוסדות – ממוצע העשור בכלל המדגם

איור 2: אמון במוסדות - ממוצעים על פי שנים בכלל המדגם

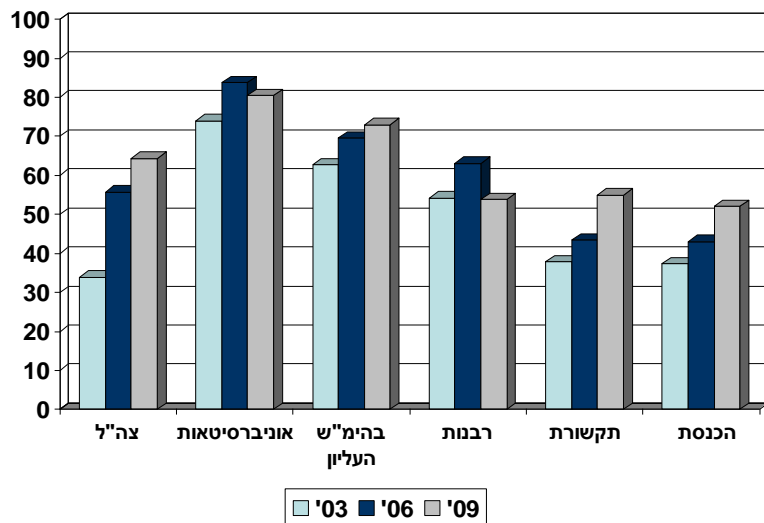

איור 3: אמון במוסדות - ממוצע העשור בקרב יהודים וערבים

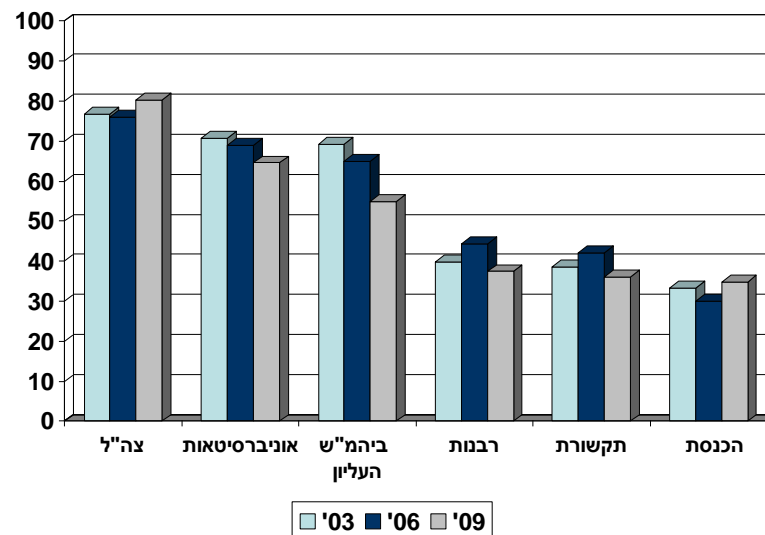

איור 4: אמון במוסדות – ממוצעים לפי שנים בקרב יהודים וערבים

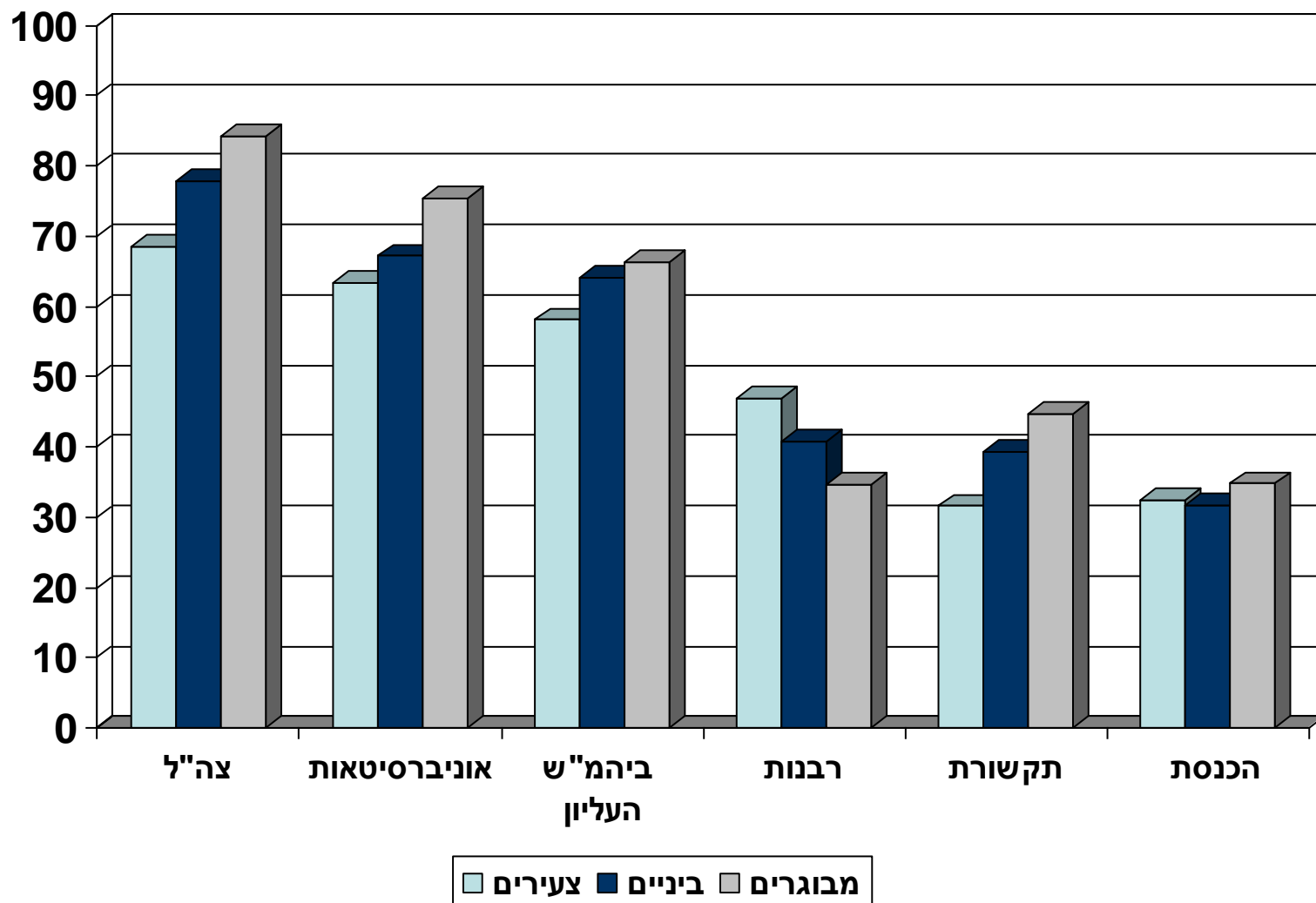
ערבים

יהודים

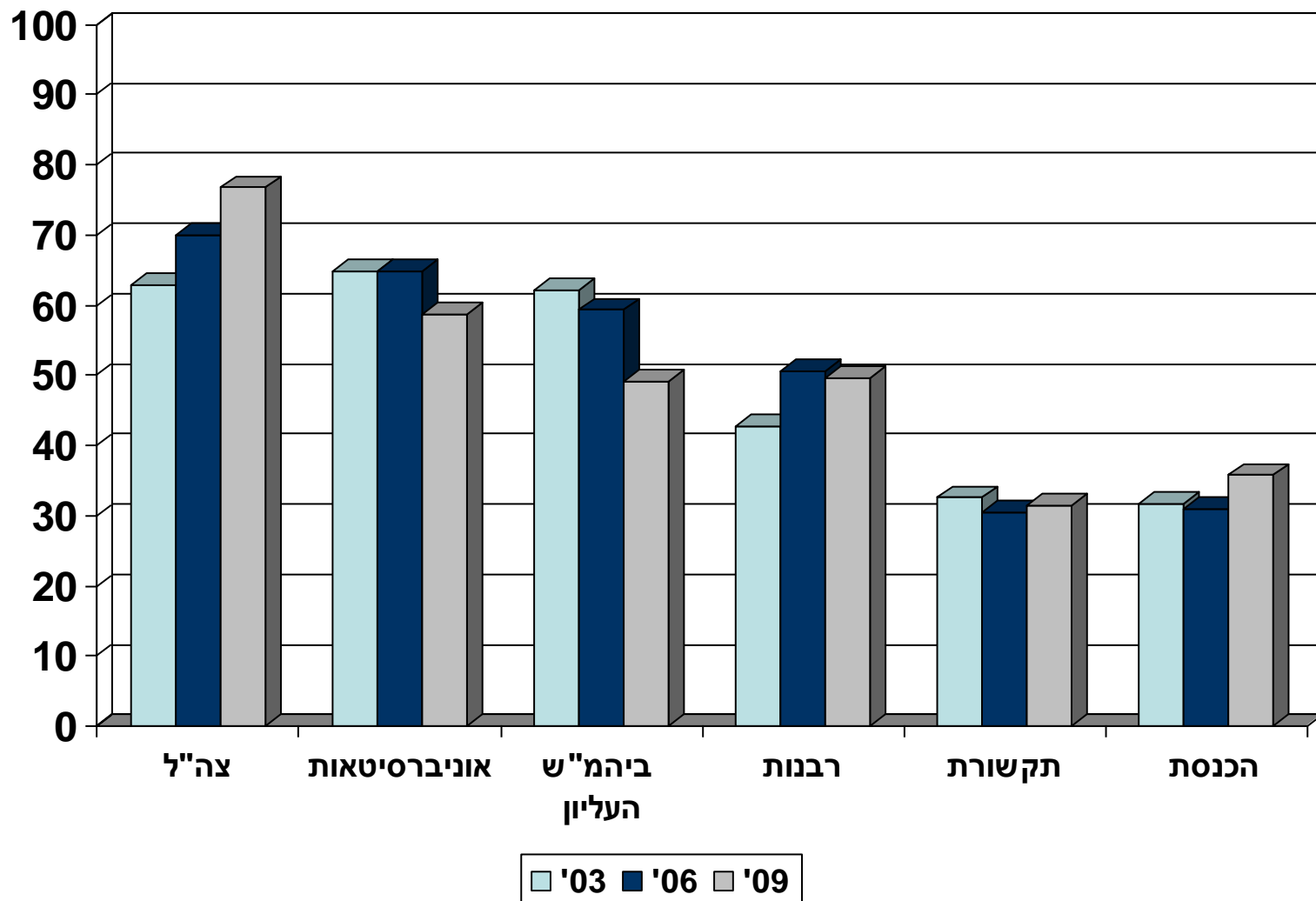

איור 5: אמון במוסדות - ממוצע העשור לפי גיל

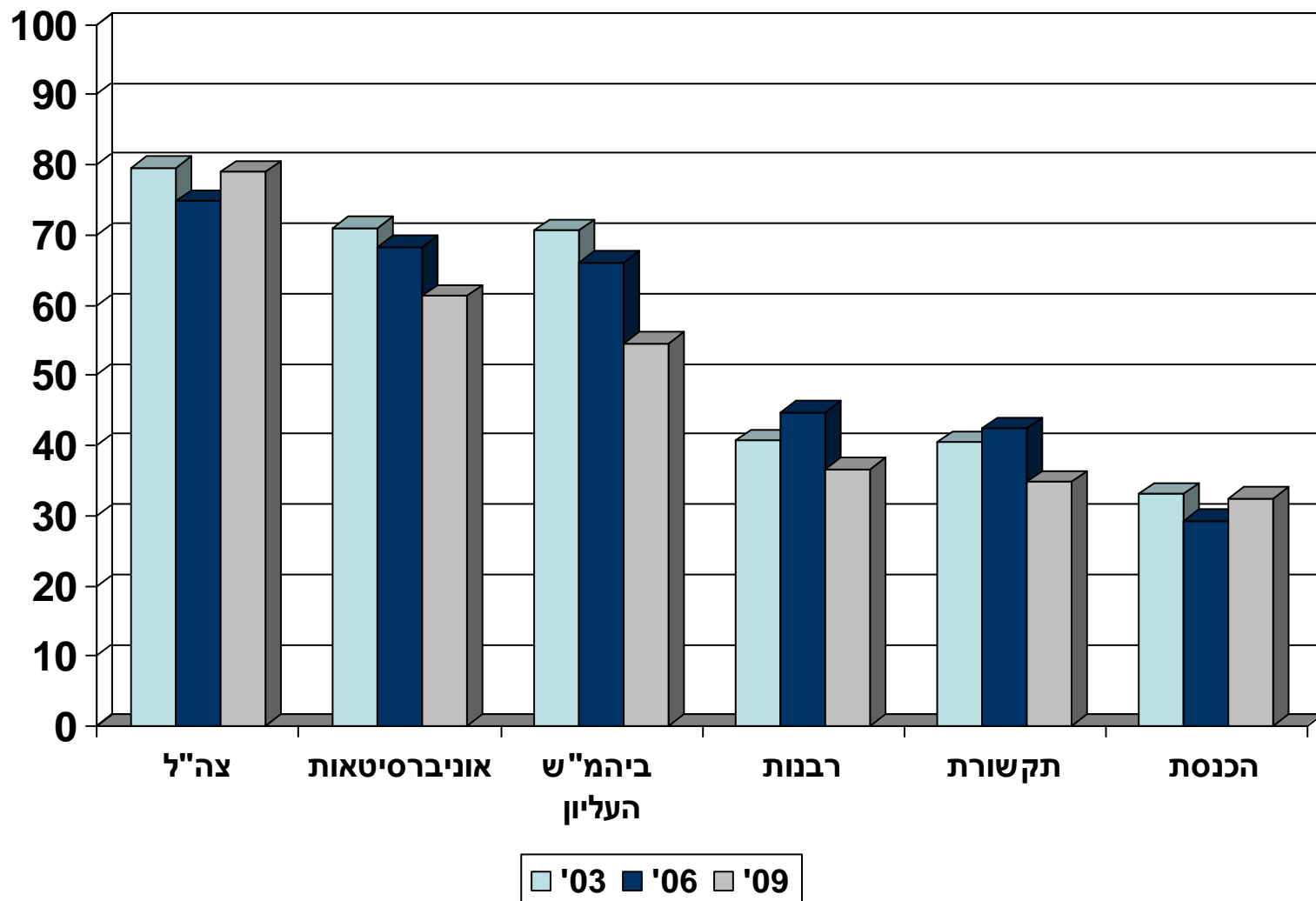
איור 6: אמון במוסדות – ממוצעים לפי שנים בקבוצות הגיל

צעירים

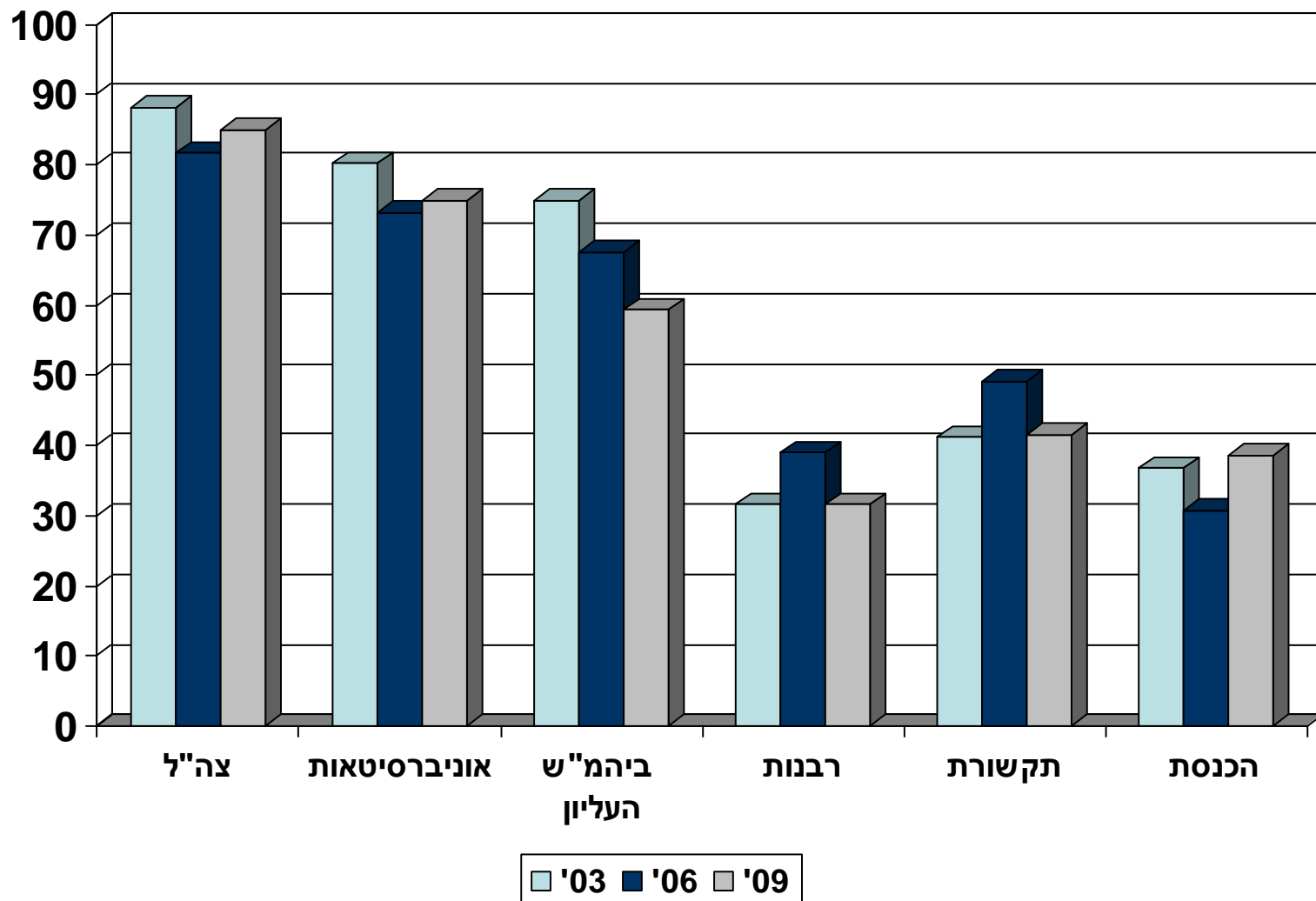
איור 7 : אמון במוסדות – ממוצעים לפי שנים בקבוצות הגיל

ביניים

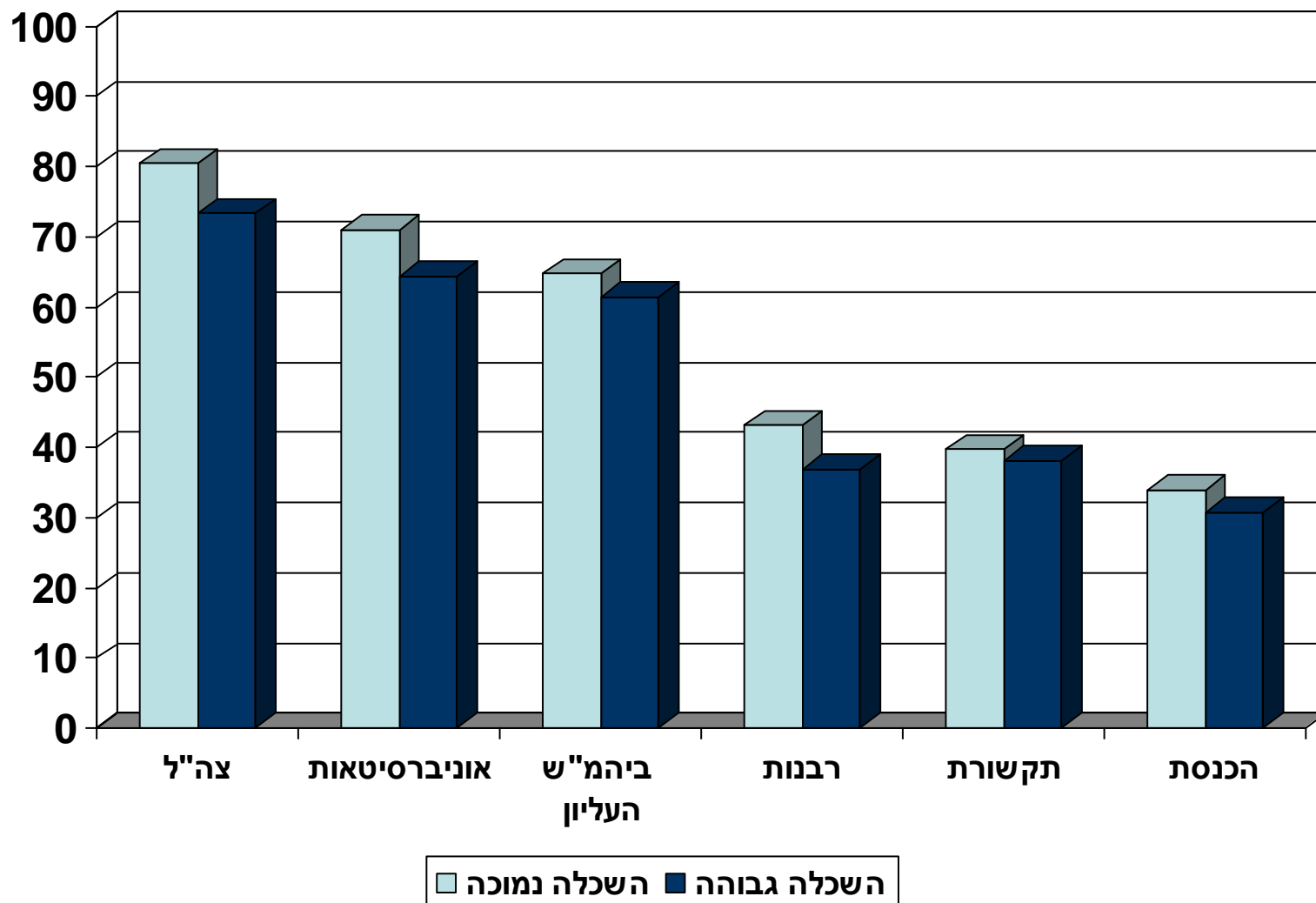

איור 8 : אמון במוסדות – ממוצעים לפי שנים בקבוצות הגיל

מבוגרים

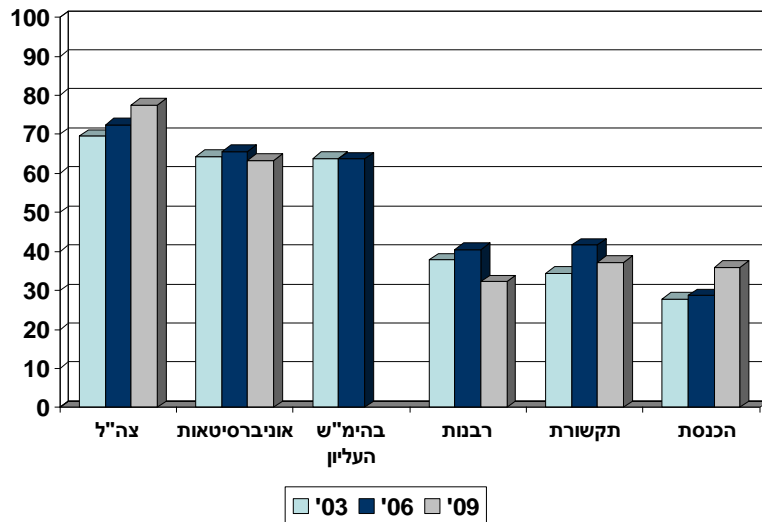

איור 9: אמון במוסדות - ממוצע העשור לפי השכלה

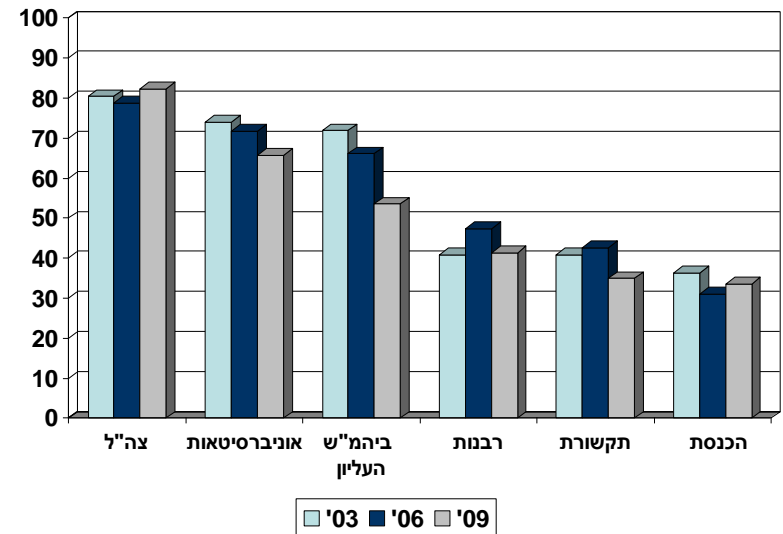

איור 10 : אמוץ במוסדות – ממוצעים על פי שנים לפי השכלה

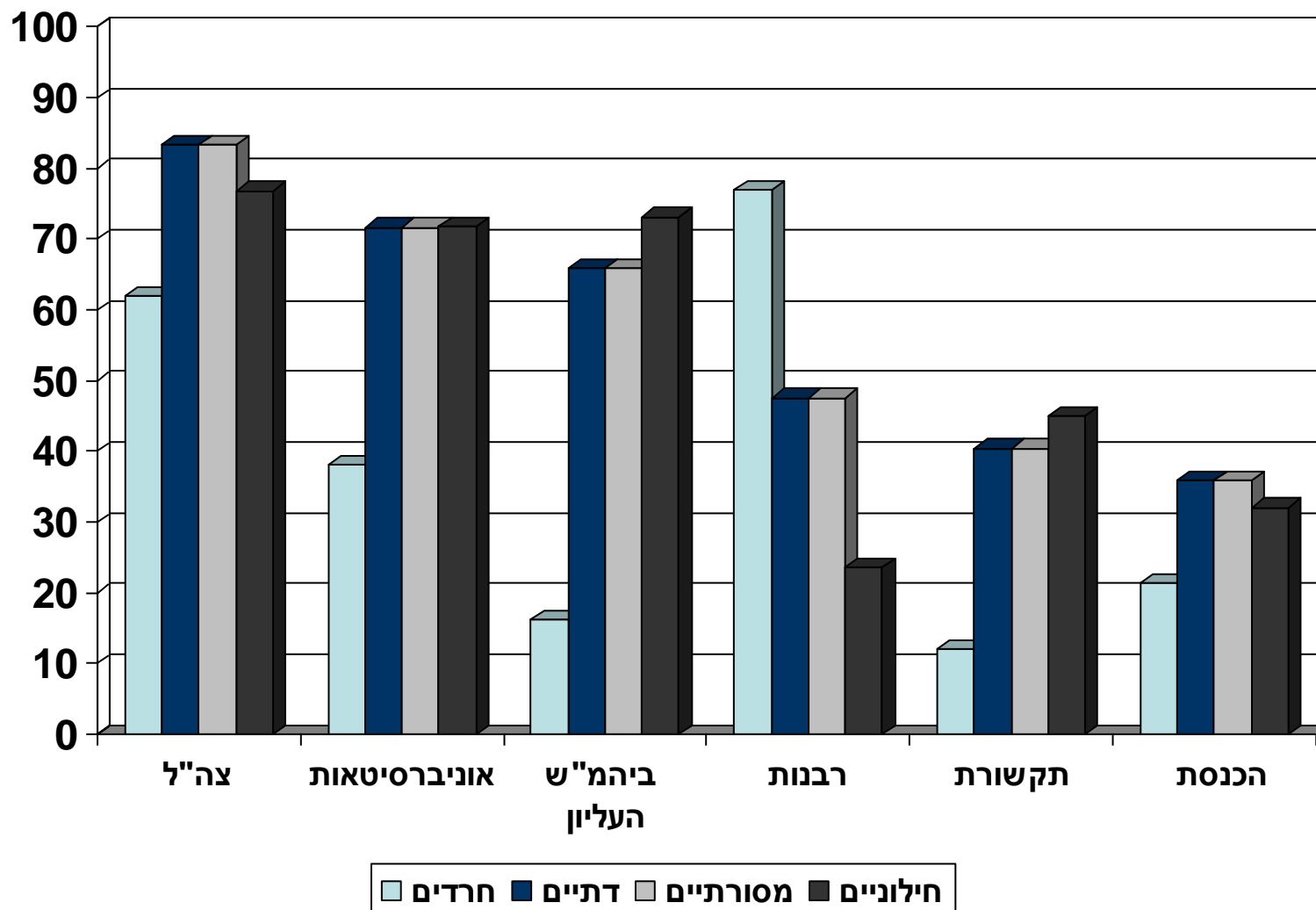
השכלה גבוהה

השכלה נמוכה

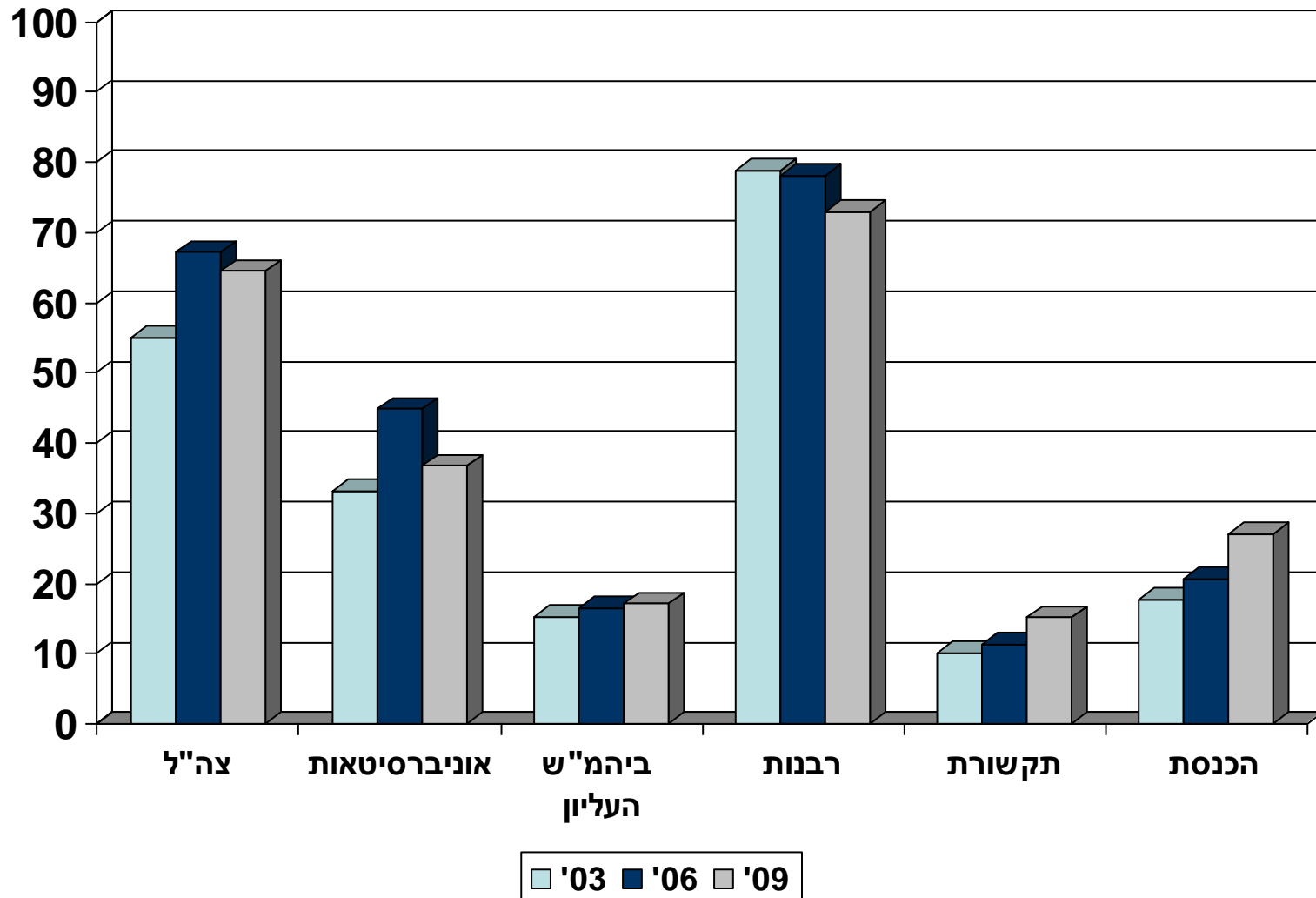

איור 11 : אמון במוסדות - ממוצע העשור לפי דתיות

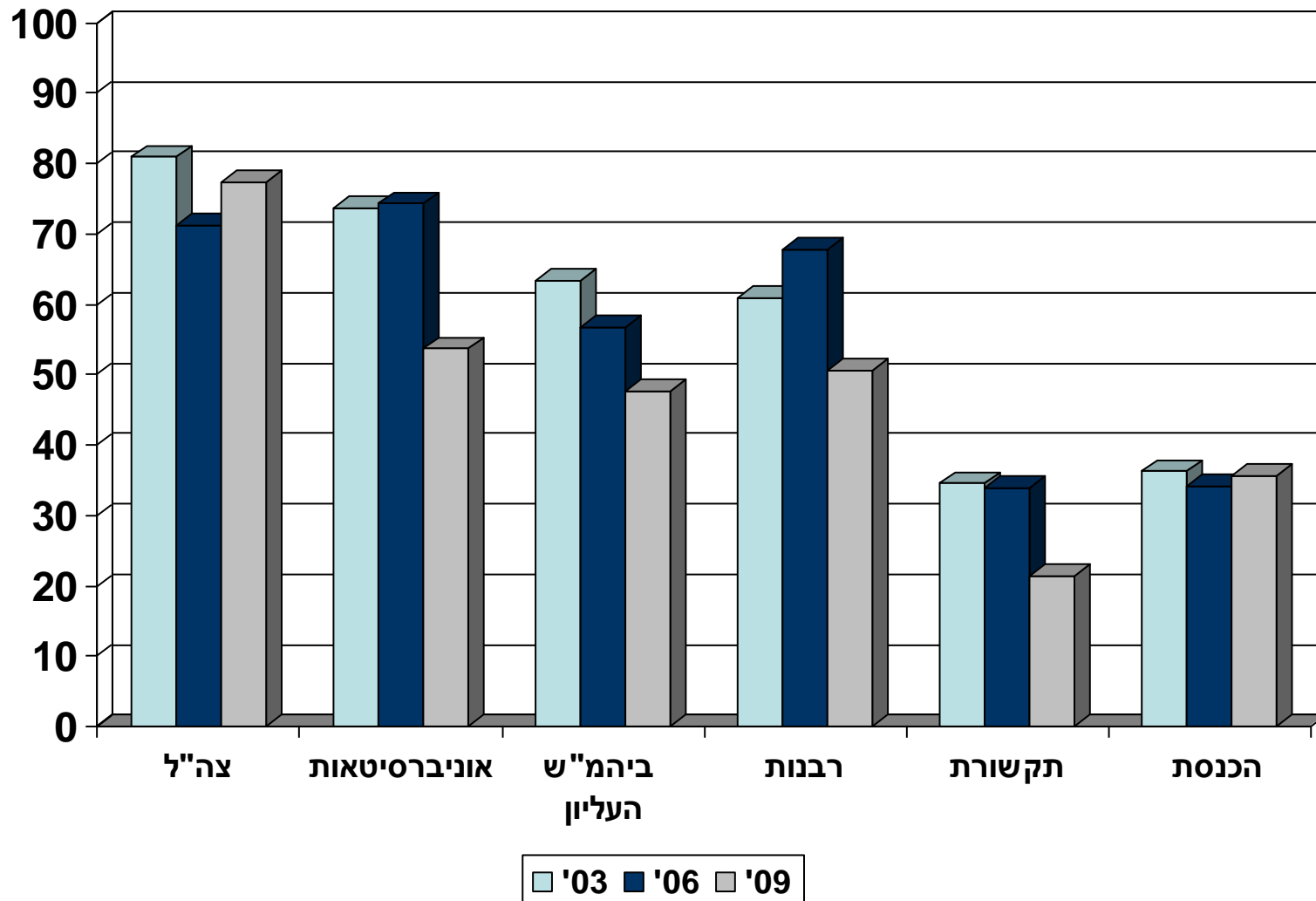
איור 12: אמון במוסדות – ממוצעים לפי שנים על פי דתיות

חרדים

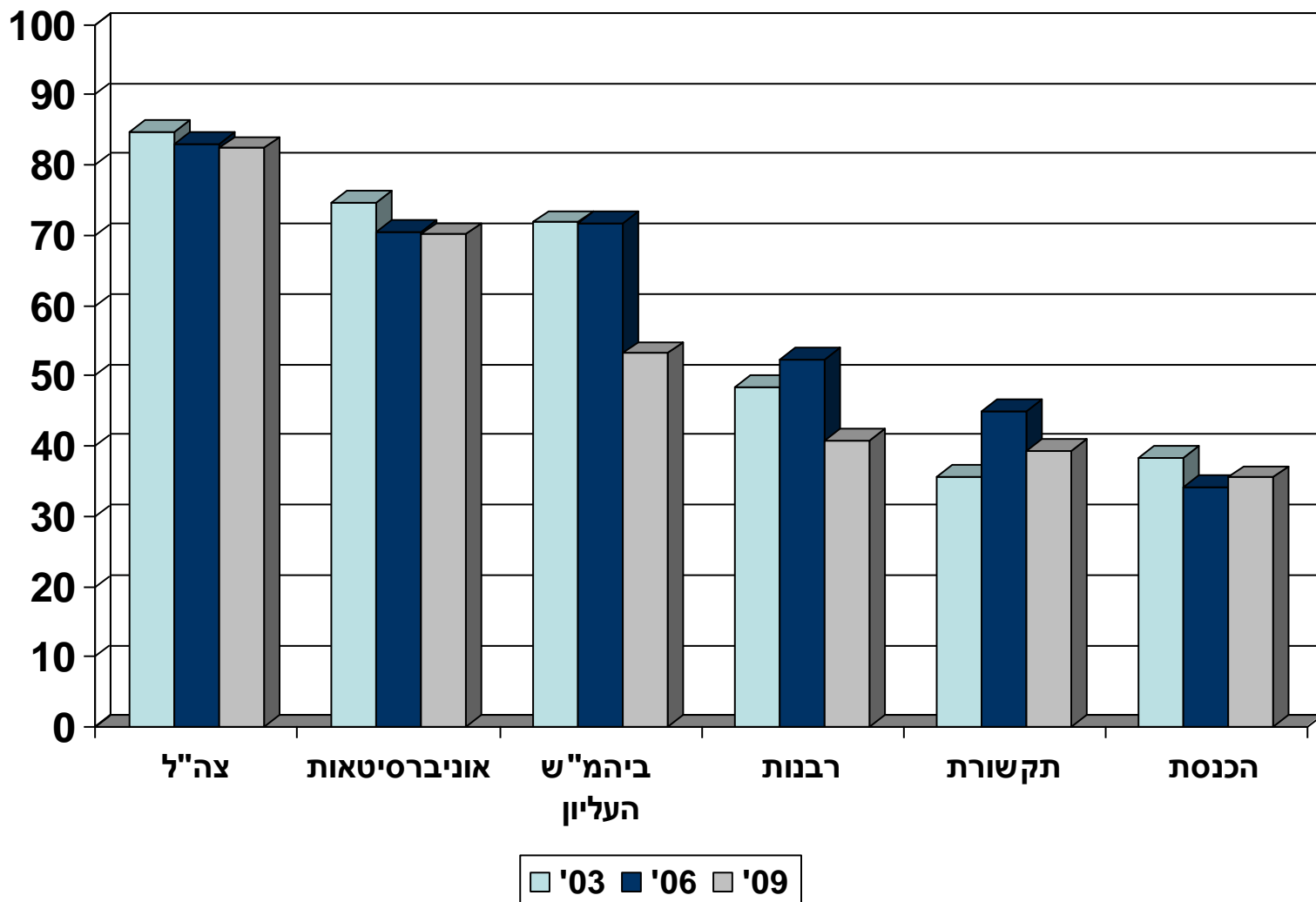
איור 13 : אמון במוסדות – ממוצעים לפי שנים על פי דתיות

דתיים

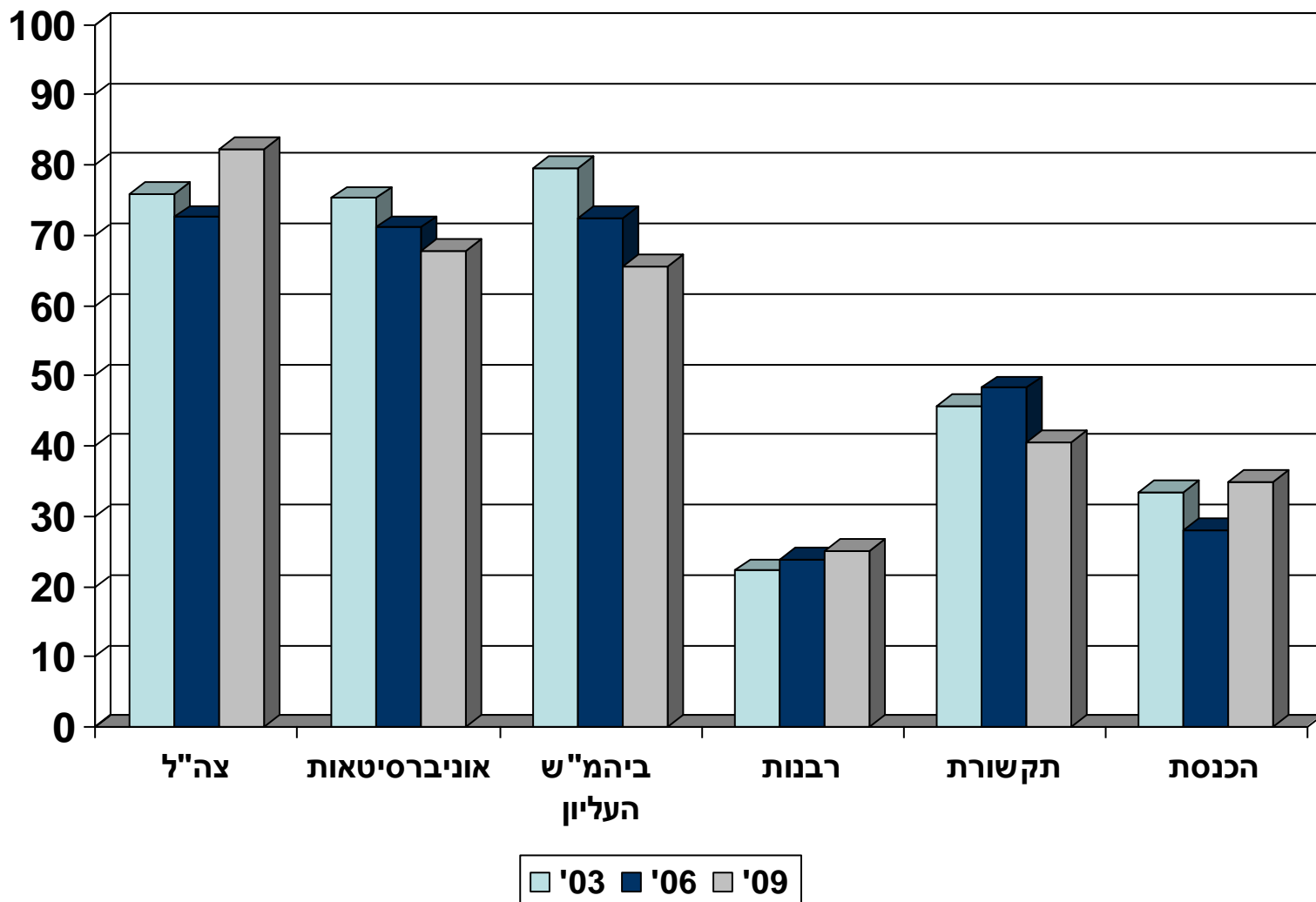
איור 14: אמון במוסדות – ממוצעים לפי שנים על פי דתיות

מסורתיים

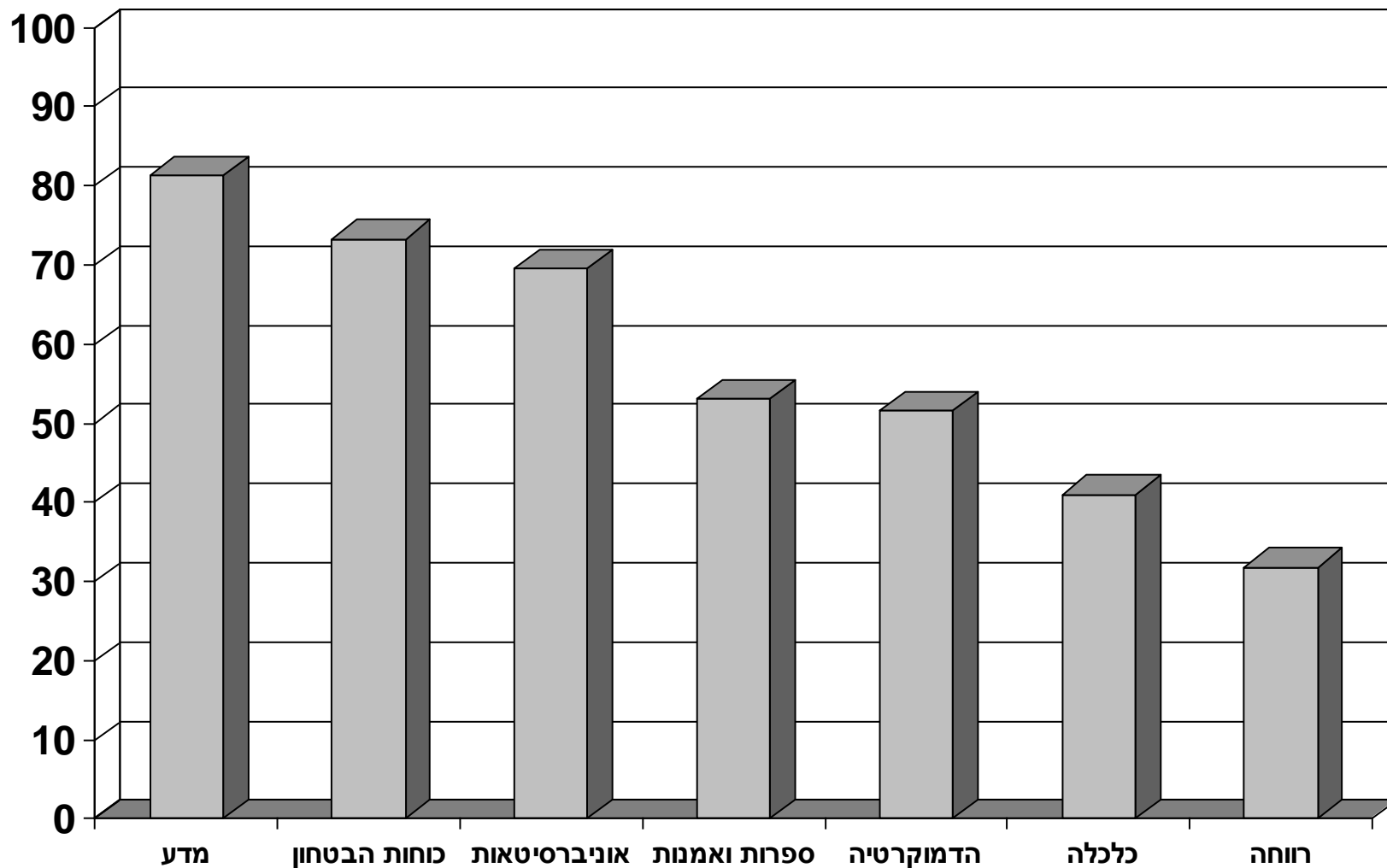

איור 15: אמון במוסדות – ממוצעים לפי שנים על פי דתיות

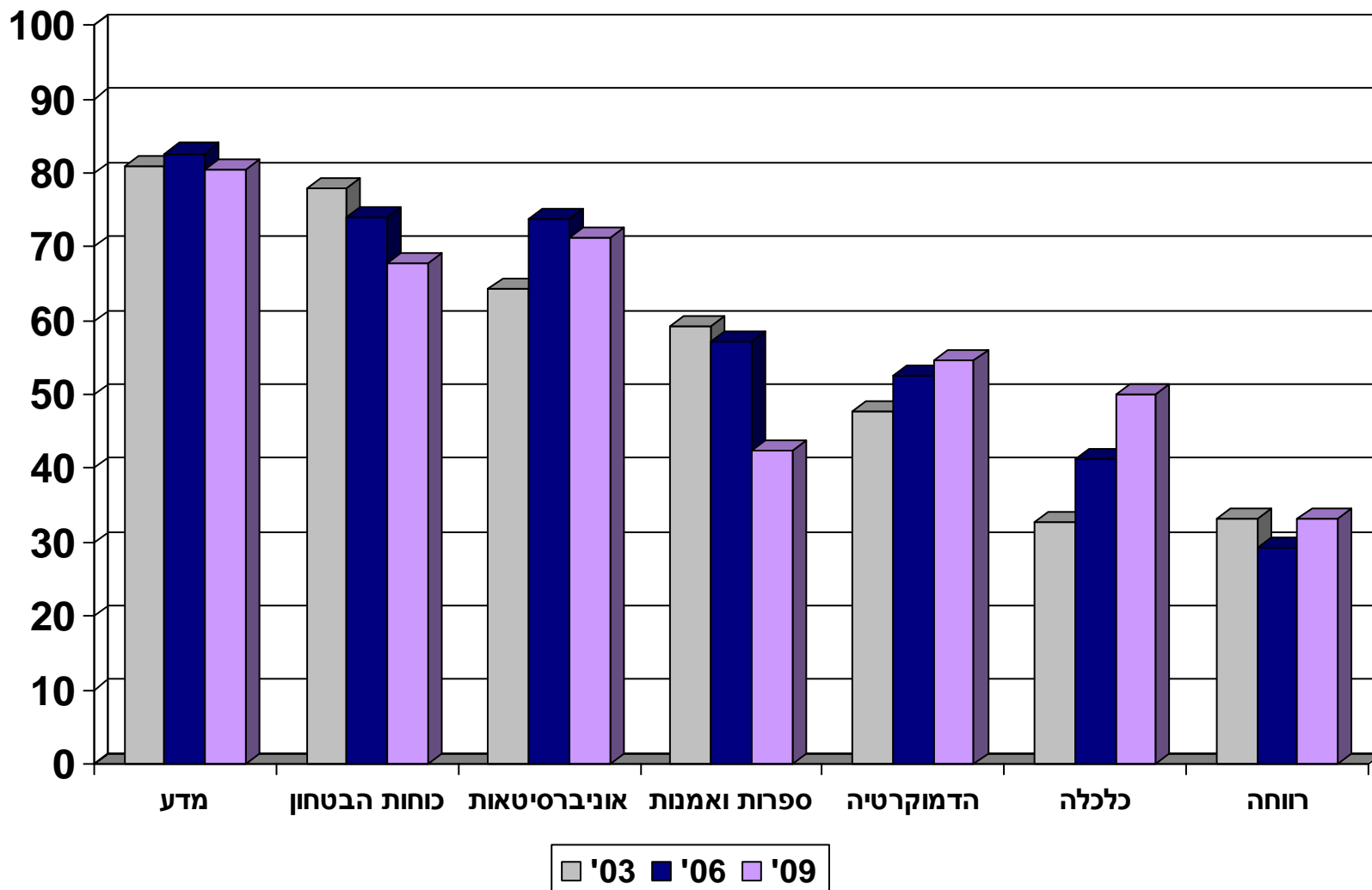
חילוניים

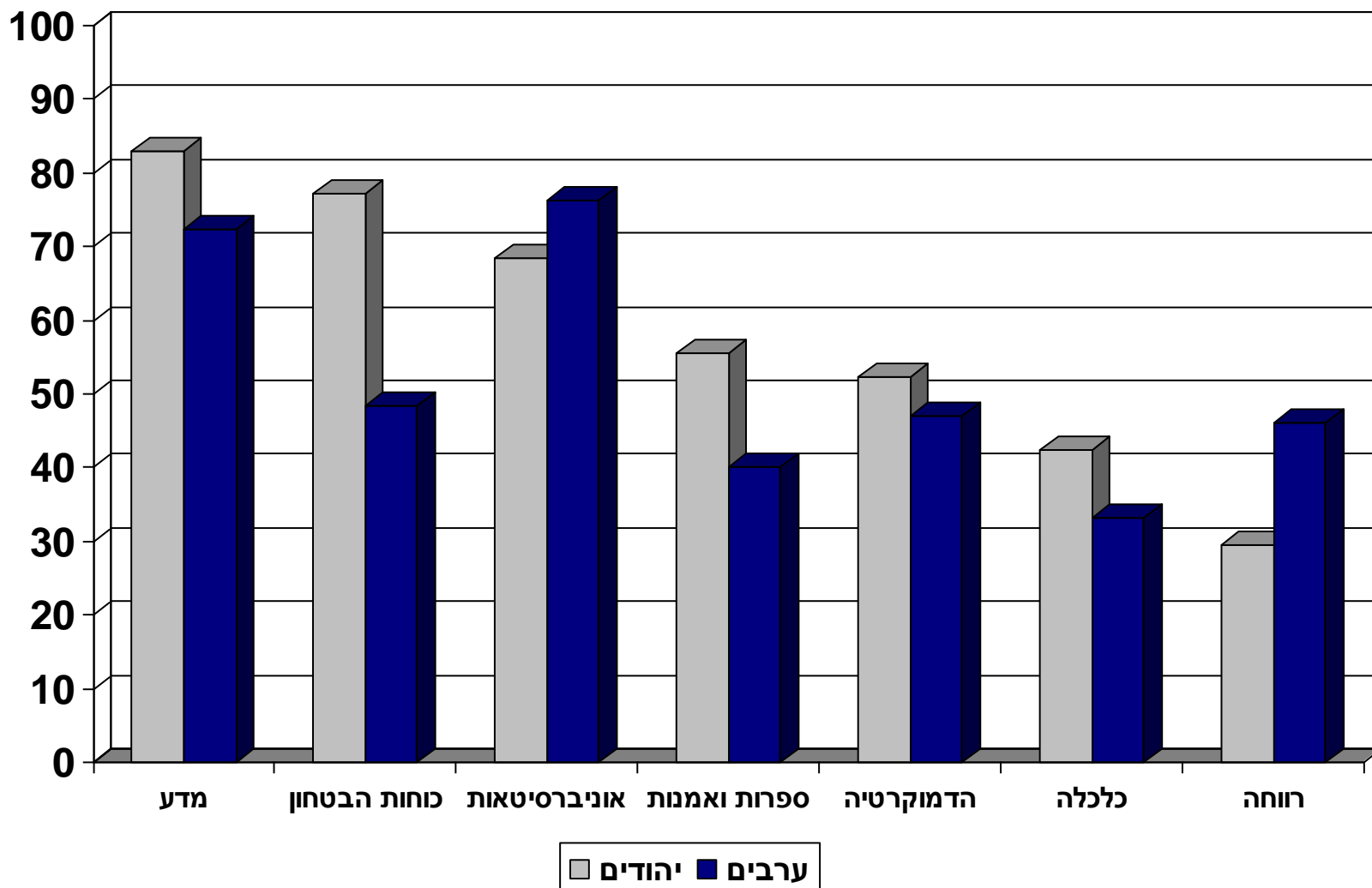
איור 16 : גאווה בהישגים – ממוצע העשור בכלל המדגם

איור 17 : גאווה בהישגים - ממוצעים על פי שנים בכלל המדגם

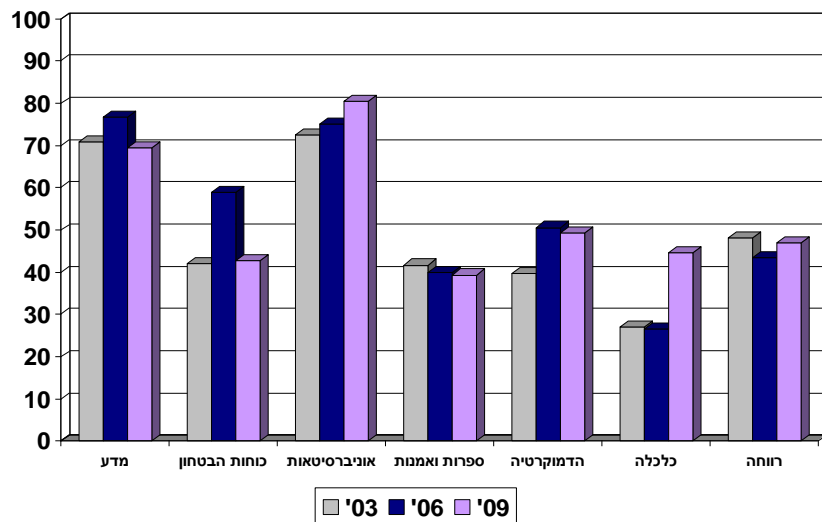

איור 18 : גאווה בהישגים - ממוצע העשור בקרב יהודים וערבים

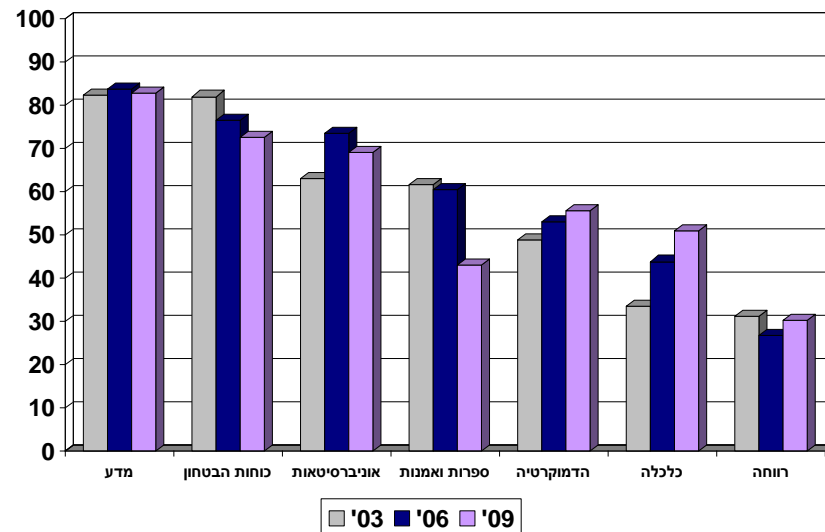

איור 19 : גאווה בהישגים – ממוצעים לפי שנים בין יהודים וערבים

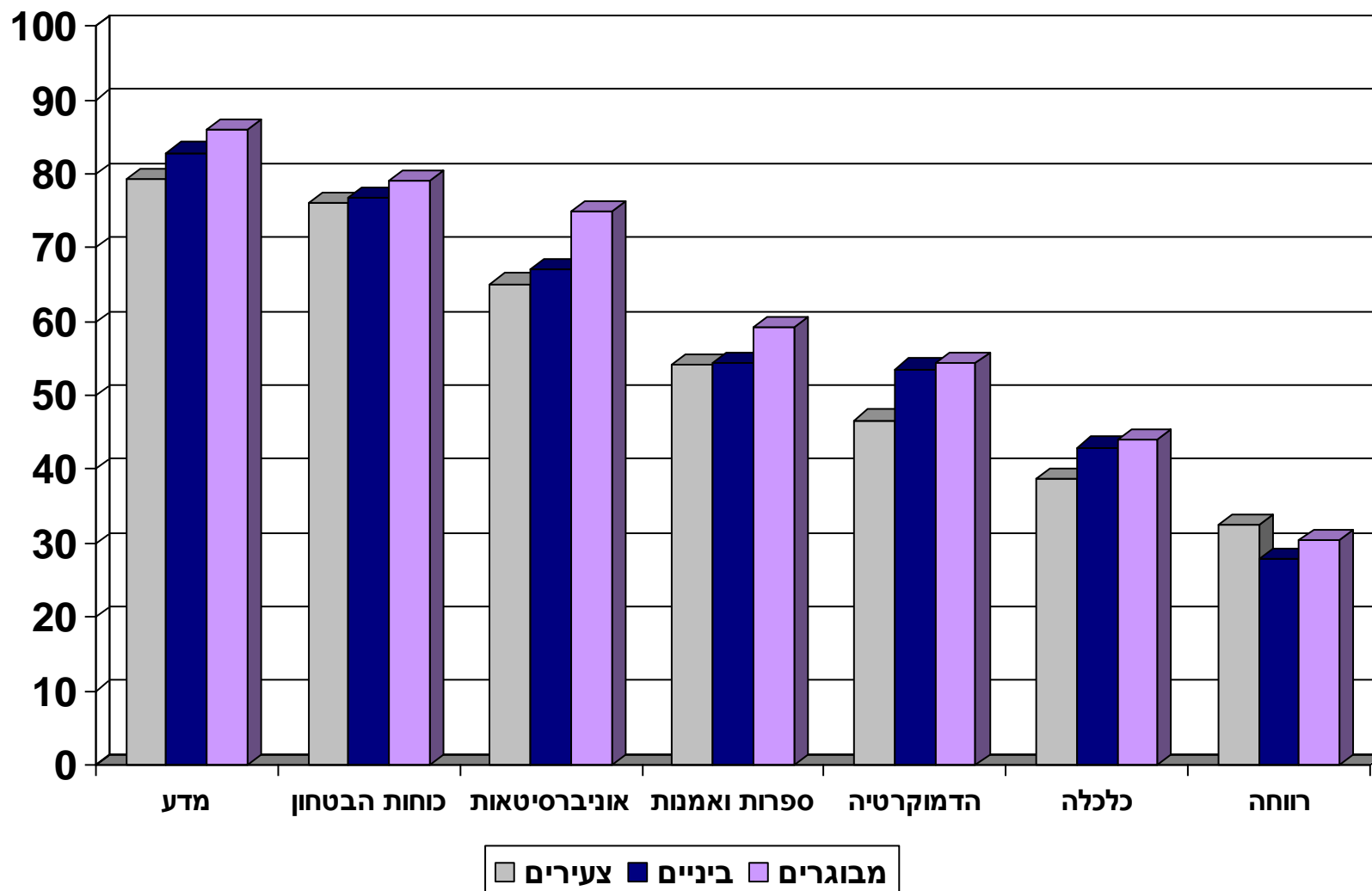
ערבים

יהודים

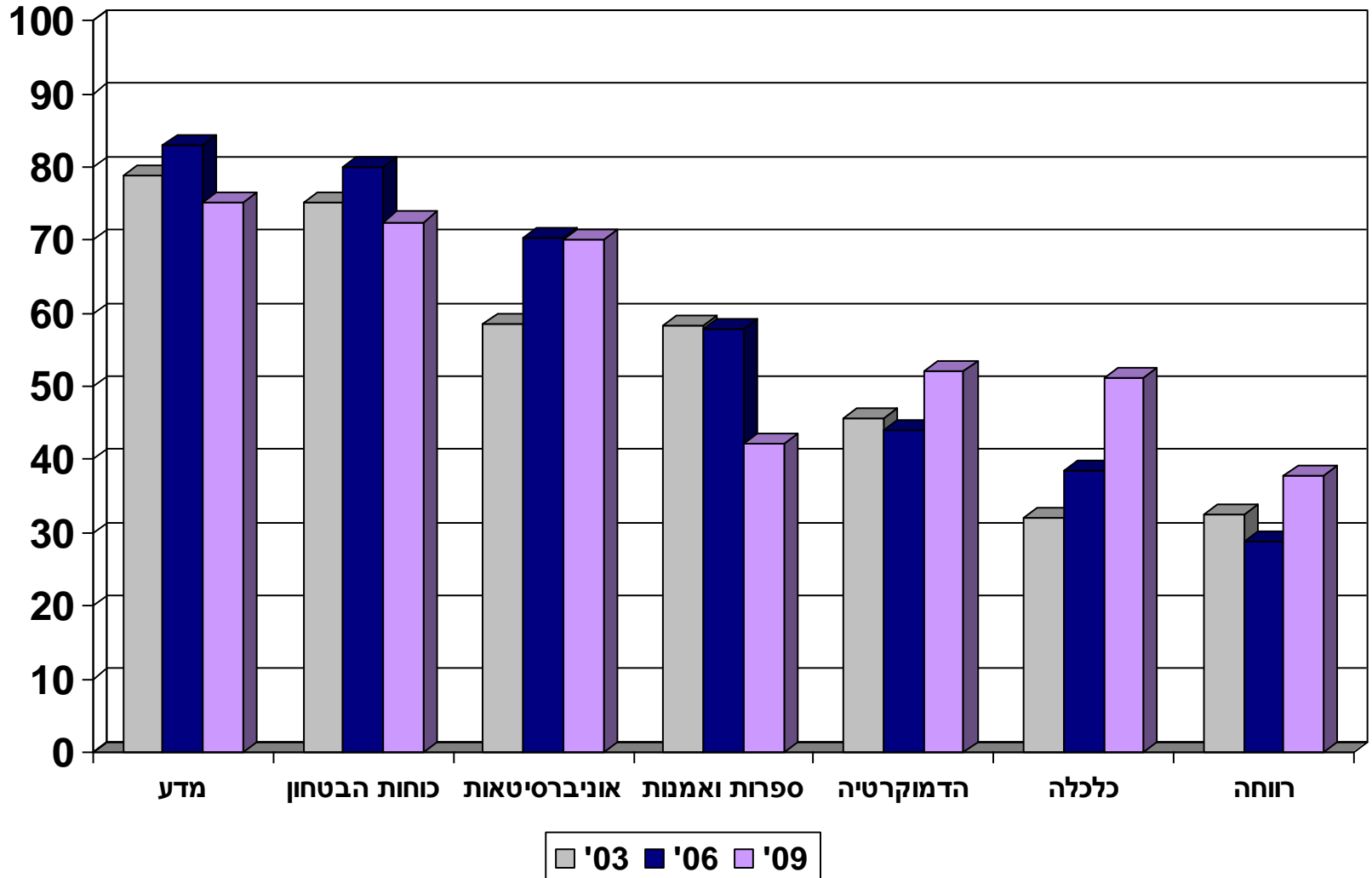

איור 20: גאווה בהישגים - ממוצע העשור לפי גיל

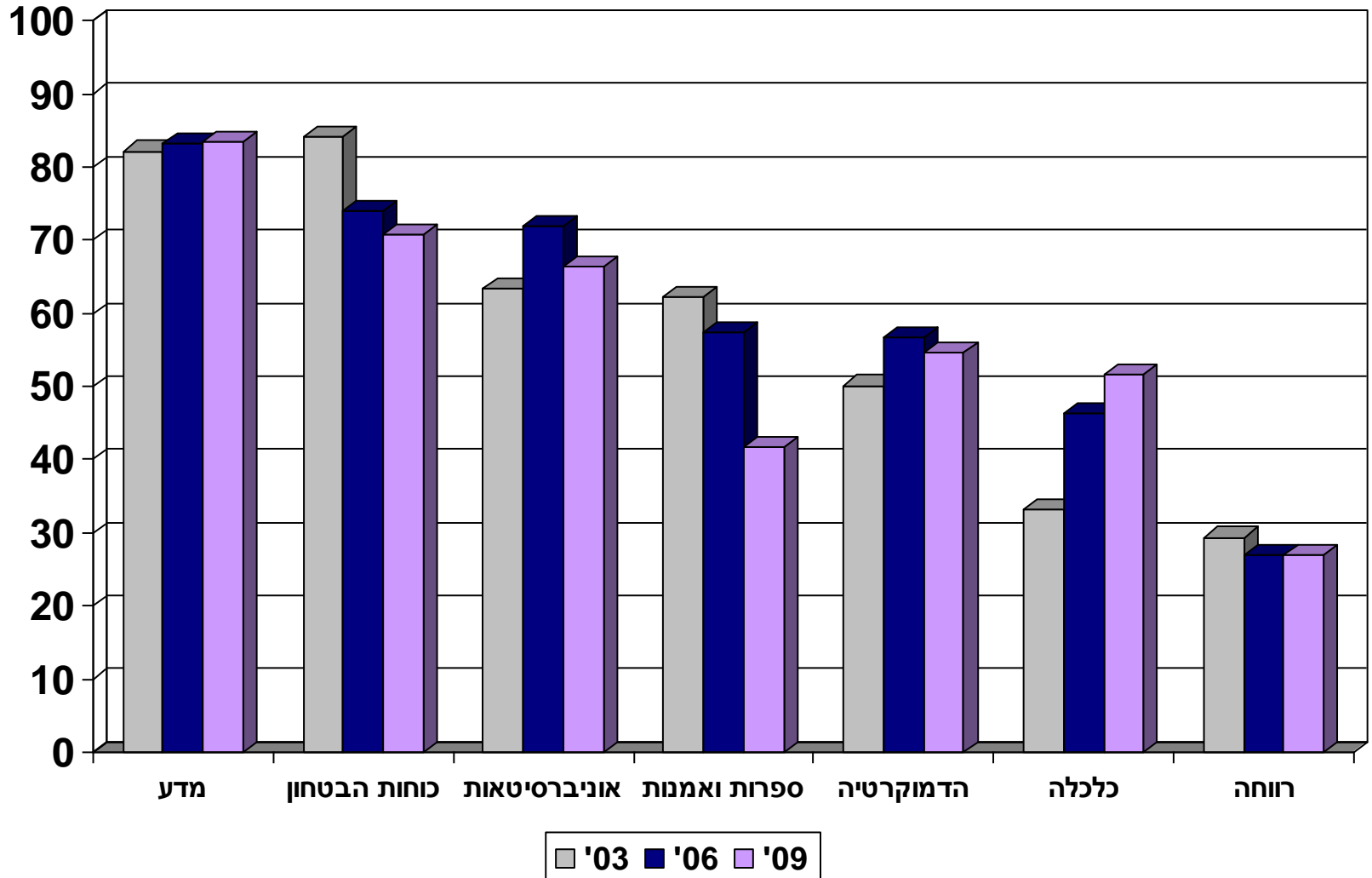
איור 21: גאווה בהישגים – ממוצעים לפי שנים בקבוצות הגיל

צעירים

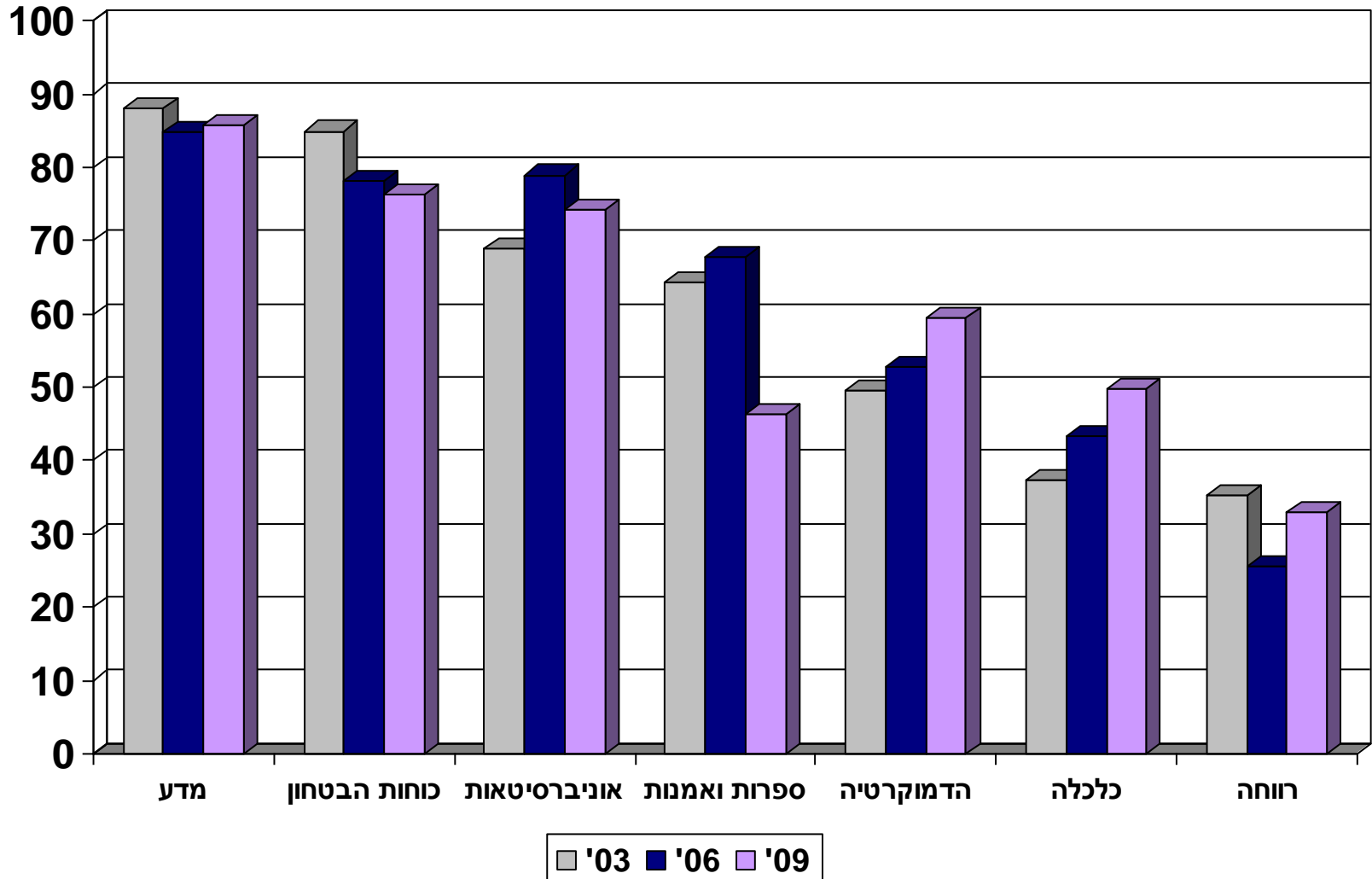
איור 22 : גאווה בהישגים – ממוצעים לפי שנים בקבוצות הגיל

ביניים

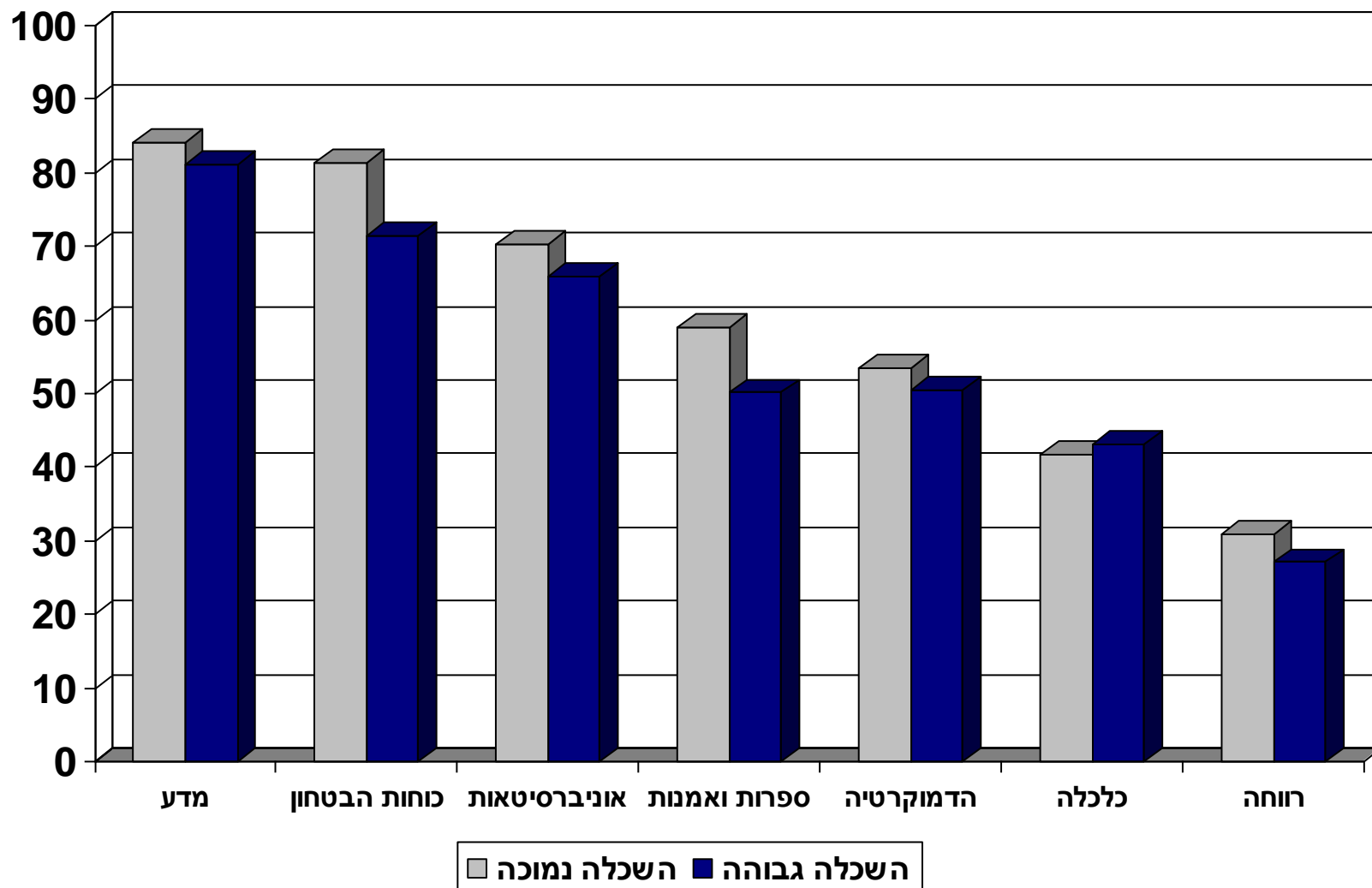

איור 23 : גאווה בהישגים – ממוצעים לפי שנים בקבוצות הגיל

מבוגרים

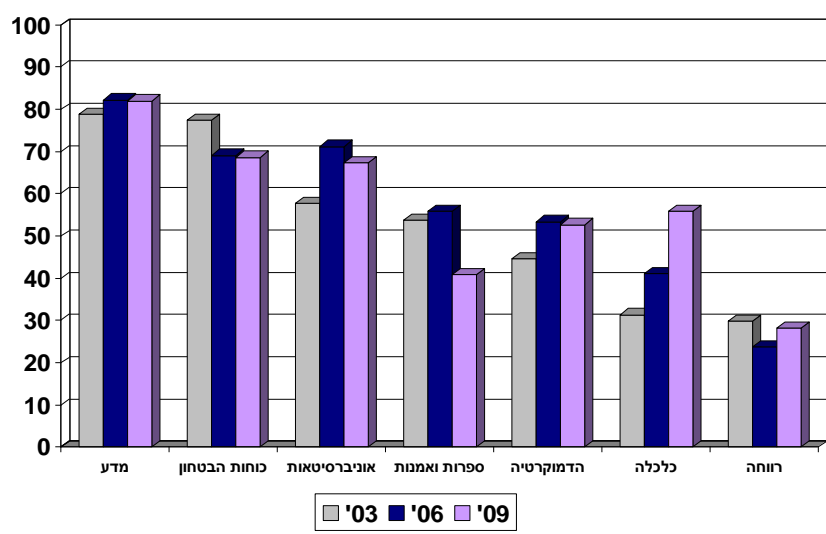

איור 24 : גאווה בהישגים - ממוצע העשור לפי השכלה

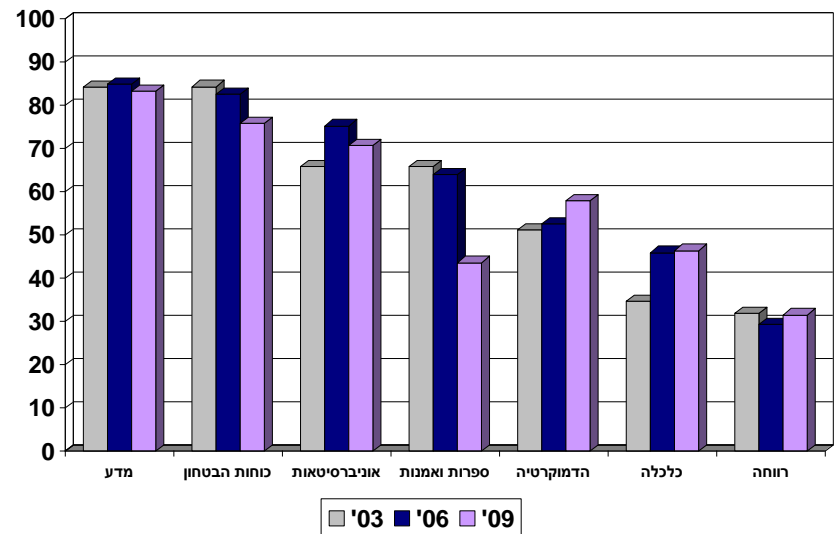

איור 25: גאווה בהישגים – ממוצעים על פי שנים לפי השכלה

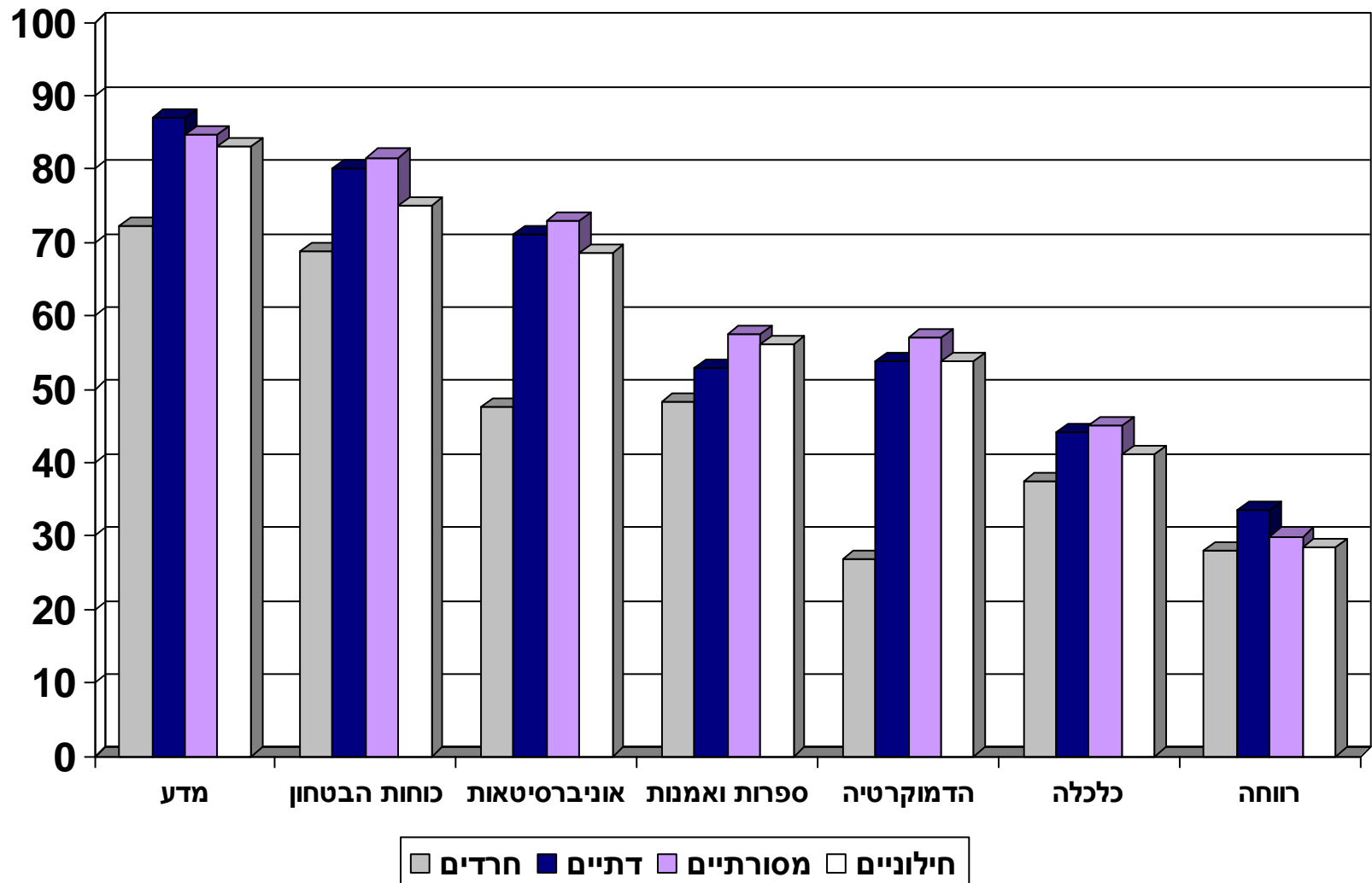
השכלה גבוהה

השכלה נמוכה

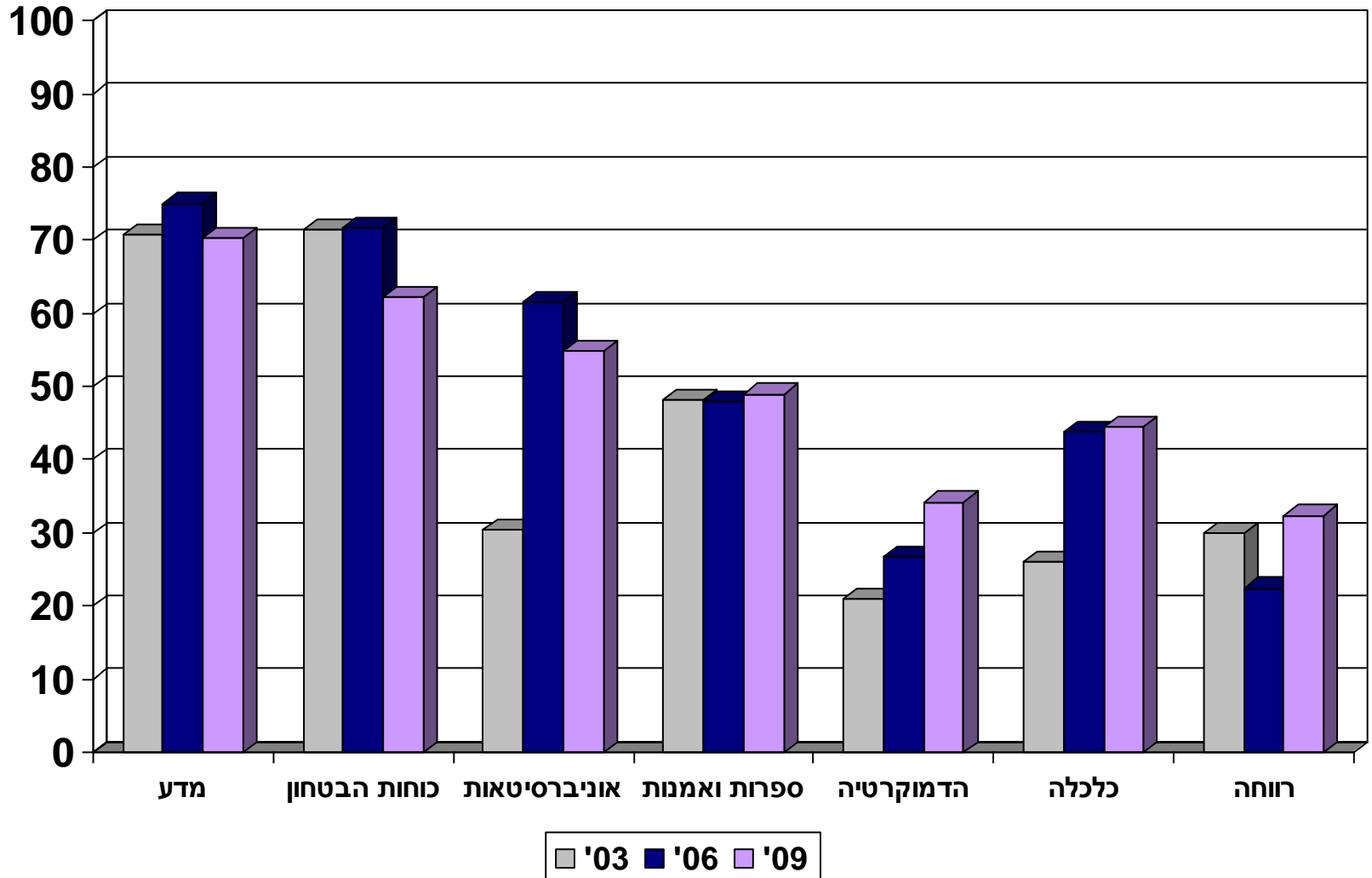

איור 26: גאווה בהישגים - ממוצע העשור לפי דתיות

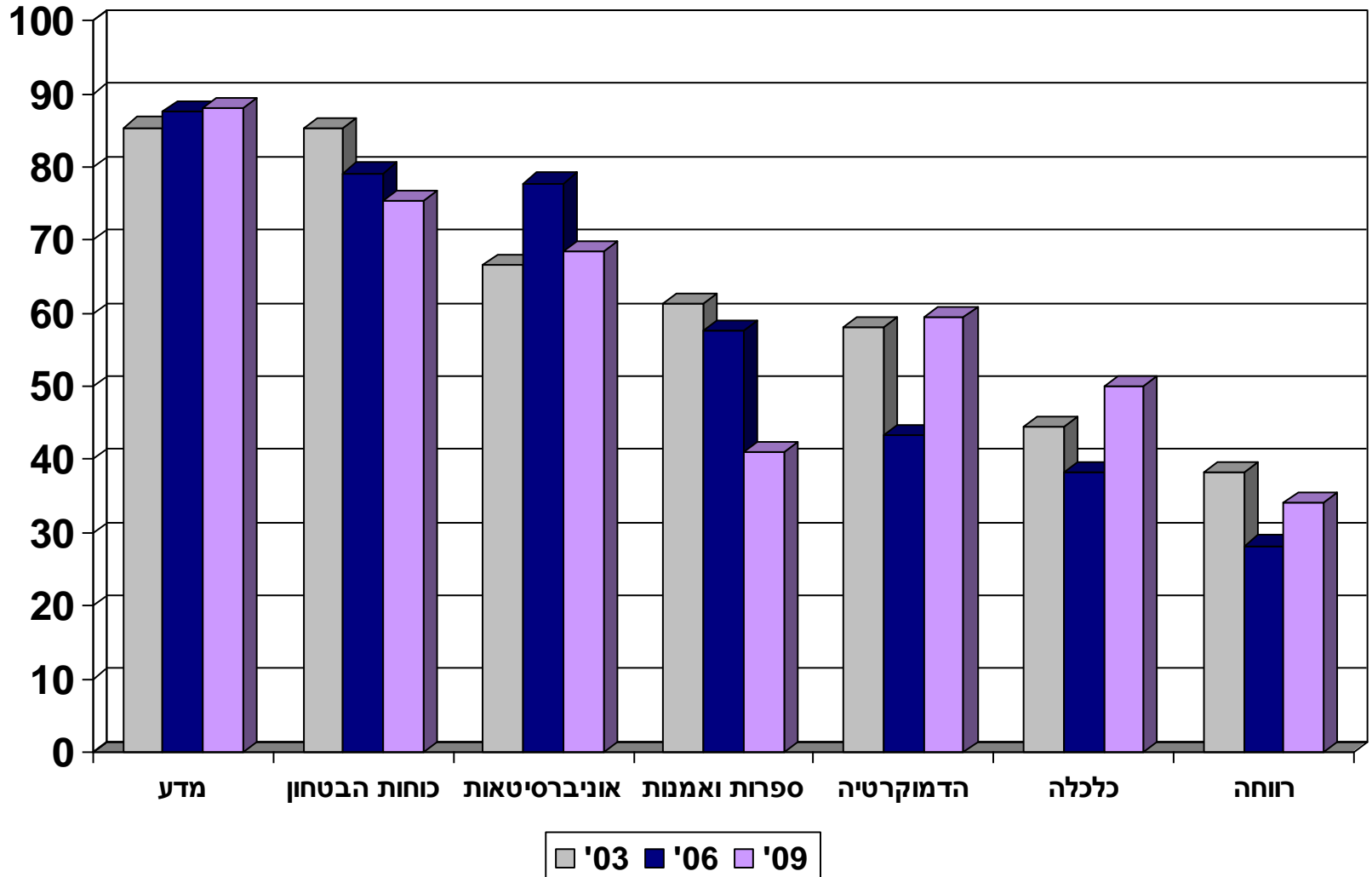
איור 27: גאווה בהישגים – ממוצעים לפי שנים על פי דתיות

חרדים

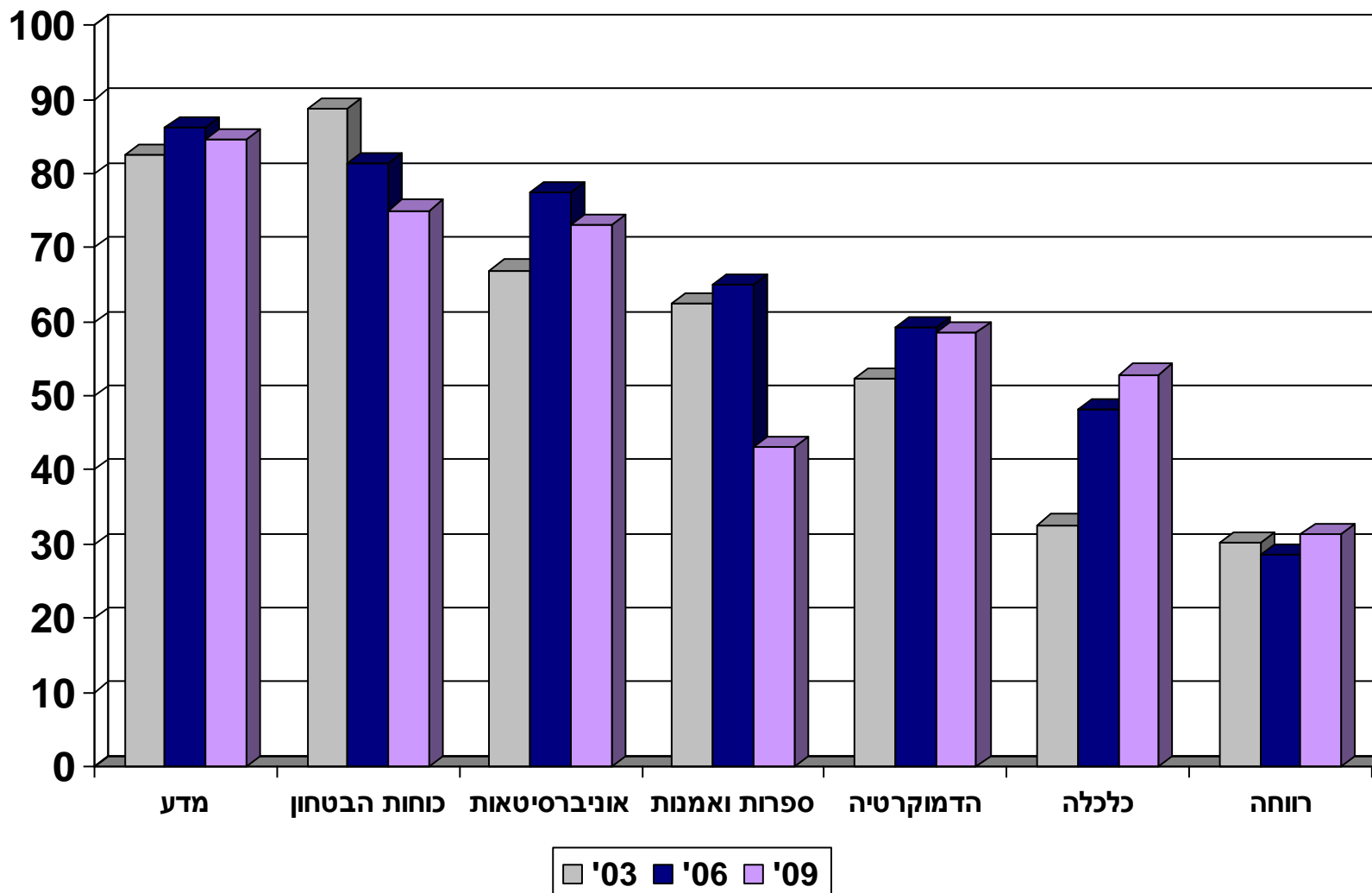
איור 28: גאווה בהישגים – ממוצעים לפי שנים על פי דתיות

דתיים

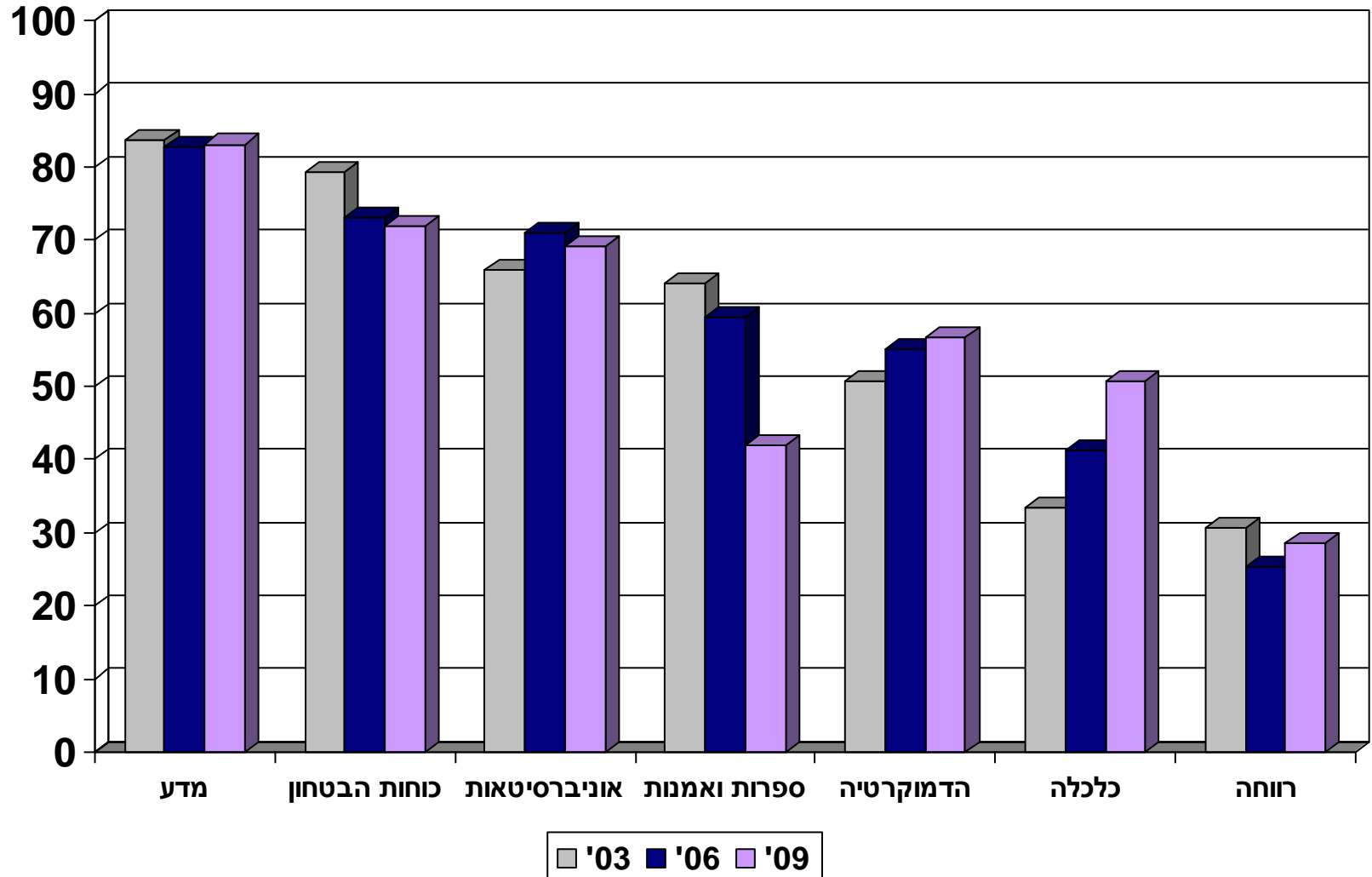
איור 29 : גאווה בהישגים – ממוצעים לפי שנים על פי דתיות

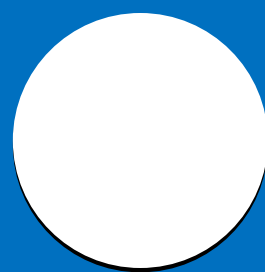
מסורתיים

איור 30 : גאווה בהישגים – ממוצעים לפי שנים על פי דתיות

חילוניים

מוסד שמואל נאמן למחקר מתקדם במדע
וטכנולוגיה

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
טל. 04-8292329, פקס 04-8231889
קרית הטכניון, חיפה 32000
www.neaman.org.il